

Inkijk in een schippersleven

Als je met een schipper trouwt wordt je de vrouw van een schipper; schippersvrouw worden, is een ander verhaal.

Deze vrouw heeft later in haar leven het Rijnpatent *gekregen* van een ambtenaar die onder de indruk was van haar stuurkunsten.

Hoe mijn moeder Josina Lenten als walvrouw de overstap doormaakte naar schippersvrouw, te volgen in haar “Journaal van de Largo” en in haar daaropvolgend “Levensverhaal”.

Het eerste schip van onze ouders was de Azolla- 1937-1958

Het journaal schreef ze tijdens de reizen van de “Largo”, van 1959 tot 1971.

Het levensverhaal is een terugblik die zij schreef in de Dinkelstraat in Utrecht, op 76 jarige leeftijd, zo rond 1980.

Inleiding

Na haar dood liet mijn moeder ons een stapel brieven, boekjes, schriften en losse velletjes na; allemaal door haar geschreven.

Ook had ze de briefwisseling bewaard van haar en haar verloofde Teun de Leeuw van Weenen, bijna 8,5 jaren lang, vanaf begin 1928.

Deze briefwisseling is met haar meegegaan in het graf -2004.

Mijn jongste zus Jacqueline en ik namen het op ons om deze nalatenschap uit te typen en te bewaren voor het nageslacht.

Er zat ook een levensverhaal bij, geschreven toen zij 76 jaar was, waarin ze terugblijkt op haar leven.

Dit levensverhaal wordt meegenomen aan het einde van dit Journaal van de Largo, omdat dit haar Journaal nog meer verdiept en je leert haar nog meer kennen als vrouw.

Het Journaal van de Largo begint in 1959 en riep zoveel vragen in me op dat ik de boeken, die geschreven zijn over de familie, zorgvuldig heb uitgeplozen en die inleidende informatie gebruikt heb om iets over de periode vóór 1959 te kunnen vertellen, want het verhaal van mijn ouders begint al veel eerder, begin 1928 dus, of nog eerder.

Inhoudsopgave

Inhoud	pagina
* Mijn moeder groeide op aan de wal in Vreeswijk	6
* Binnenvaart en zeevaart familie van mijn vader	7
* Hoe hebben mijn ouders elkaar ontmoet?	7
* Overdenking van Christa	8
* De schippersfamilie van mijn vader	9
* Ouders van mijn vader tijdelijk aan de wal 1918-1920	9
* Weer in de vaart, en dan verliefd, verloofd, getrouwd	10
* Oorlog 1940-1945	12
* Wat eraan vooraf ging	13
* Journaal “LARGO” 1959 tot 1971	15
* Levensverhaal van Josina Lenten, geschreven op 77 jarige leeftijd	62
* Eindwoord	79

*Aanvullende Informatie uit de boeken:

- Familie de Leeuw van Weenen in Vreeswijk
- Motorzeilschip Markab 1929-1931
- Piet en Elisabeth de Leeuw van Weenen-Volker
- Cornelis en kinderen, reünie 1996

*Mijn moeder groeide op aan de wal

Foto: voor het huis Cornewalstraat

Mijn moeder groeide op aan de wal in Vreeswijk, in de Cornewalstraat in een vrij beschermd gezin met twee doofstomme ouders; genaamd Lenten, met horende kinderen, 3 broers en mijn moeder geboren 10 augustus 1914.

Haar vader kwam ook uit een schippersgezin maar omdat hij doof was heeft hij opleiding tot kleermaker gekozen en hij had een goed lopend bedrijf te Vreeswijk.

En toen werd ze stapel verliefd op een zeeman, Teunis de Leeuw van Weenen.

Teun werd geboren als jongste zoon op 16 februari 1913. Op zee geboren, aangegeven te Enkhuizen. Mijn vader had 4 broers en 2 zussen.

Voordat het Journaal van de 'Largo' begint, ga ik even terug in de tijd, want ik vraag me dan af; hoe hebben mijn ouders elkaar dan ontmoet?

Het Journaal van de Largo begint in 1959, ik ben dan net geboren en het journaal loopt tot 1971.

Vreeswijk was een dorp waar veel scheepvaart langskwam, door de rivier de Lek die door het dorpje stroomde, het is een doorgangsroute met een sluis voor de scheepvaart.

Gelukkig is er veel geschreven over de geschiedenis van onze familie De Leeuw Van Weenen. Ik weet van de familie verhalen dat mijn ouders bijna 8 jaren verliefd/verloofd waren, voor ze uiteindelijk trouwden, maar hoe zit dat dan precies?

***Binnenvaart en zeevaart familie van mijn vader**

Daarvoor ga ik terug in het verhaal van de ouders van mijn vader Teun.

Zijn ouders heten Pieter en Elizabeth de Leeuw van Weenen en waren schippers/zeevaarders.

Zij trouwden in 1900 en kregen zeven kinderen: Johanna Maria (Jo), Hendrik Harber (Henk), Cornelis (overleed binnen een jaar na de geboorte op het schip), Cornelis Teunis (Cees), Jacomina Johanna (Mina), Pieter (Piet) en in 1913 als jongste zoon mijn vader Teunis (Teun).

Zij voeren op de "Anna" in de binnenvaart en later op de "Progres" en de "Azolla" op zee.

In het familieboek 'Pieter en Elizabeth de Leeuw van Weenen-Volker,' lees ik het verhaal dat de moeder van Elizabeth erg ziek was en dit bericht krijgen ze te horen in Denemarken.

Elizabeth wil naar haar moeder, maar varen was te gevaarlijk vanwege de mijnenvelden van WO I-1917.

Ze verkopen de Progres voor een goede prijs in Denemarken en in januari 1918 reizen ze af naar Nederland, Dordrecht, maar als ze aankomen is de moeder van Elizabeth net een paar weken overleden.

***Hoe hebben mijn ouders elkaar ontmoet?**

Dan verhuist dit gezin met 4 kinderen naar Vreeswijk en trekken in bij (schoon)ouders Cornelis de Leeuw van Weenen en Jacomina Johanna Hodde. Enkele jaren hiervoor had Pieter dit huis voor zijn ouders gekocht toen dezen in Vreeswijk aan de wal gingen, schuin tegenover het huis van onze moeder, Jo Lenten.

Er werd een groepje gevormd die tegelijk naar school werd gebracht door dochter Miena en daar maakten Jo Lenten en Teun de Leeuw van Weenen deel van uit en zullen dus ook samen gespeeld hebben!

Dit duurde ongeveer 2 jaar.

Vader Pieter en zoon Henk voeren al weer op de gekochte 'Azolla' in 1918 en circa 1920 was het hele gezin aan boord van de 'Azolla', behalve de jongste zoon Teun.

Teun ging naar school 1920-1923 in Vreeswijk.

In mei 1919 wordt het sleepschip omgebouwd tot zeilschip en werd er veel werk aan de roef gedaan, met het oog op de komst van de familie.

In 1924 is de Azolla klaargemaakt voor de zeevaart. Als tussen stap werd een motor in de sloep gebouwd en pas in 1927 is er een motor ingebouwd.

De "Azolla" werd ook wel het 'gouden' schip genoemd, omdat er zoveel in was geïnvesteerd.

Foto: inbouwen van de motor in de Azolla 1927

(*overdenking van Christa)
20 februari 2018

Een verdrietige dag omdat mijn oudste broer Jan Teunis overlijdt in het ziekenhuis in Roermond, na een kort ziekbed.

Omdat zijn vrouw An weinig contact had met de familiekring, was niet iedereen op de hoogte van zijn overlijden.

Dus ik heb via de website over de familie De Leeuw Van Weenen contact gezocht met familieleden en het treurige nieuws gebracht.

Eén neef, Piet, zoon van een broer van mijn vader reageert direct en hij is degene die heel veel werk heeft verricht aangaande onze familie geschiedenis en heeft mede verschillende reünies georganiseerd, zoals in 1996 en 2010.

Door de dood van mijn broer Jan, en van de zussen Lize, Jos en Hanna 2014-2015 besef ik des te meer dat er zoveel verhalen aan het uitsterven zijn, letterlijk. Piet beaamt dit en als ik hem vertel over het Journaal van de Largo en haar levensverhaal, wordt hij heel enthousiast en hij heeft heel veel informatie in boekvorm van mijn ouders uit die periode en daarvoor, die hij opstuurt.

Er volgt een intense email correspondentie met neef Piet, die nu nog voortduurt, over al mijn vragen die voortkomen uit 'Het Journaal van de Largo' van mijn moeder.

Zodoende begint al die informatie opnieuw tot leven te komen en spint het verhaal verder en verder.

***De schippersfamilie van mijn vader**

*Uit het boek 'Cornelis en kinderen, reünie 1996- kon ik veel informatie halen:

Overzicht leven van Pieter en Elizabeth, ouders van mijn vader

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op periodes en schepen in de huwelijksjaren van Pieter en Elizabeth. Er wordt afgesloten met een samenvatting.

1900 - 1901: Aan boord bij schoonvader Hendrik Harber Volker, waarschijnlijk de "Deo Gloria",

1901 - 1906: sleepschip "Anna",

1906 - 1917: zeilklipper "Progres",

1918 - 1920: tijdelijk het hele gezin aan de wal in Vreeswijk, na aankoop van de "Azolla" alleen Elizabeth en de kinderen aan de wal,

1918 - 1939: sleepschip, later zeilschip, later zeilmotorschip "Azolla",

1939 - 1956: Lange IJzerenbrugstraat 1, Dordrecht; Elizabeth overlijdt op 29 juli 1954,

1956 - 1963: Pieter in huis bij oudste dochter Jo en schoonzoon Jan van Zoelen in Uitgeest;

Pieter overlijdt te Uitgeest op 14 juli 1963.

***Ouders van mijn vader tijdelijk aan de wal 1918-1920**

Eind 1917 moet een spannende tijd geweest zijn, omdat de familie vanwege de ernstige ziekte van moeder Teuntje Volker naar Nederland wil komen vanuit Kopenhagen, maar dan met veel oponthoud te maken krijgt.

Vanwege de zeemijnen konden ze niet terug varen, veel schepen liggen trouwens stil. De 'Progress' wordt verkocht en na verkoop afgeleverd in Veijle, Denemarken, waar het gezin nog enige tijd woont, eerst op een Nederlandse baggermolen die daar buiten bedrijf ligt. Pieter kende de beheerder.

Later verhuist het gezin naar een deel van het onderhuis van Fredericiagade 21 in Veijle, Denemarken.

Moeder Teuntje Volker overleed op 6 januari 1918. Pas eind januari 1918 deed zich een gelegenheid voor om met een speciaal treinkonvooi naar Nederland te reizen.

In Duitsland alleen al duurt de reis verschillende dagen.

Bij aankomst in Nederland trekt het gezin in bij (schoon)ouders Cornelis de Leeuw van Weenen en Jacomina Johanna Hodde. Enkele jaren terug had Pieter voor zijn ouders het huis gekocht in de Cornewalstraat in Vreeswijk.

De periode van inwoning bij Cornelis en Jacomina Johanna, in de Cornewalstraat, begon eind januari 1918 en duurde tot ca 1920 toen weer het gezin aan boord van de net gekochte "Azolla" meevoer. Pieter en zoon Henk waren al in 1918 weer gaan varen met de Azolla.

In de Cornewalstraat schuin daar tegenover, woonde 2 gezinnen van de familie Lenten: het gezin van Jan Lenten en het gezin van zijn broer Roelof Lenten. Dochter Josien, van Jan Lenten, trouwde later met kleinzoon Teunis van Cornelis.

Aha! Dus tussen 1918-1920, toen mijn moeder 4-6 jaar was en mijn vader 5-7 jaar, speelden zij misschien al met elkaar, in ieder geval woonden de twee gezinnen schuin tegenover elkaar, kenden elkaar.

In de buurt wordt een groepje gevormd van schoolkinderen die tegelijk met elkaar naar de bewaarschool werden gebracht.

Jo en Teun waren deel hiervan, de twee jaar oudere zus van Teun, Miena, bracht het groepje naar school.

Om bij de kleuterschool te komen moest de sluis worden gepasseerd; Miena vond dat telkens een tamelijk hachelijk avontuur, soms schoten de kinderen niet echt op en moest Miena ze aanzetten tot meer haast en er op wijzen dat ze anders zelf te laat op school kwam.

De leerplicht duurde, begin jaren 1900, voor schipperskinderen 3 jaar. Gedurende die tijd woonden ze dan aan de wal.

Mijn vader is in Vreeswijk naar school gegaan en dat was dan meestal van je 10e tot 13e jaar.

***Weer in de vaart, en dan verliefd, verloofd, getrouwd**

Daarna is mijn vader ook weer gaan varen, eerst op de Azolla met vader en broer, later op de 'Markab' met zijn broers, en kwam dan ook langs Vreeswijk en mijn moeder hield ervan om bij de sluis in Vreeswijk te kijken naar de voorbijgaande scheepvaart en zo hebben mijn vader en moeder elkaar weer ontmoet, werden verliefd en kregen verking en schreven elkaar, 7 jaar lang. In die tijd zagen ze elkaar niet zo vaak, Teun zat in de zeevaart.

Hierboven zie je Oma Elisabeth , Opa Piet en met zonen, mijn vader Teun heeft het witte doekje op.

Hier werd een lading hout van schip 'Constant' van Opa over gebracht op schip 'Azolla'.

Foto: papa en mama verliefd

De vader van mijn vader vond zo'n meisje van de wal maar niets voor zijn zoon, en mijn moeder had een belangrijke taak; voor haar ouders was zij hun oren en stem; ze was nodig thuis als enig meisje.

Uiteindelijk raakt mijn moeder zwanger in 1937 en ze trouwen ook in datzelfde jaar in augustus en mijn oudste zus Lize wordt geboren op 28 November 1937. Later verteld mijn moeder in haar levensverhaal: “we waren er vroeg bij”.

In 1937 koopt Teun het schip 'Azolla' van zijn vader (zijn ouders gingen met pensioen aan de wal wonen) en heeft met onderbreking tot 1959 hierop gevaren met zijn gezin.

Foto: trouwdag papa en mama 13 augustus 1937

***Oorlog 1940-1945**

In de oorlog 1940-1945 wordt het schip in beslag genomen door de Duitsers; het is een gewild stalen en zeevaardig schip. Toen hebben mijn ouders nog met “De Vertrouwen” gevaren, totdat het schip “Azolla” weer werd terug gegeven. Tussendoor van september 1944 tot en met de bevrijding is onze familie opgevangen op de Boerderij van de familie Voorbraak in Roosendaal.

*Wat eraan vooraf ging

Het Journaal van de Largo, geschreven door mijn moeder, begint in 1959, een jaar nadat ik geboren ben. Ik ben nog geboren op de Azolla.

De eerste regel:

“Na veel wederwaardigheden die ons nog lang zullen heugen, zijn we eindelijk de 10e November weer in de vaart gekomen.”

Ik vraag me dan meteen af; wat zijn die wederwaardigheden geweest?

In het levensverhaal van mam beschrijft ze dit ook en andere informatie krijg ik weer van zus Nel en Marian en neef Piet.

De “Azolla” werd verkocht in de vaart omdat het veel te klein werd en ze een goed bod kregen. Dit ging met name zoon Jan en Opa Piet heel erg aan hun hart.

Toen heeft het gezin bijna een jaar in het ruim van de Largo gewoond omdat de roef nog niet gebouwd was. De Largo (rijnaak) was casco gekocht. Model Largo werd een 'kast' genoemd. In Zuilichem op de werf verbouwd en die werfbaas heeft papa gemanipuleerd en de verbouwing duurde veel te lang, er was toen ook geen inkomen, toen was papa eigen baas.

Foto: in het ruim van de Largo

Mam is toen voor Pa opgekomen en samen hebben ze een zeer ernstig gesprek gehad met de werfbaas, dhr. Hokke.

Mama schrijft: "Bij een boer mochten we fruit en groente plukken, zelf plukken, een kruideniertje aan de overkant van de dijk heeft onze familie ook gesteund." (Zo slecht was de situatie dus).

Op dat moment:

- Lize deed toen een opleiding laboratorium in Arnhem.
  - Krijnie was al van boord, deed kappersopleiding in Dordrecht
  - Jan aan boord, verkering met plaatselijk meisje
  - Nel kon toen haar lagere school afmaken in Zuilichem dat jaar
  - Jos zat toen in Dordrecht op Lyceum, in kosthuis
  - Marian, internaat Dordrecht, kwam wel met vakanties aan boord
  - Teun werd toen 9 jaar en ging naar de internaat in Dordrecht.
  - Hanna ging samen met Marian internaat Dordrecht
  - Christa net geboren, in de box in het ruim
- Pa had toen veel last van zijn suiker door alle spanningen.

Foto rechts: schade na de aanvaring met de Largo

Geschreven door Josina Lenten 1914-2004

***Journaal “LARGO” 1959 tot 1971**

Na veel wederwaardigheden die ons nog lang zullen heugen, zijn we eindelijk de 10e November 1959 weer in de vaart gekomen.

We waren al eens eerder van de werf vertrokken, maar halverwege hebben we te Koblenz schade aan de as gekregen en moesten lossen (werden gelicht) en toen terug naar de werf.

Nu was dit weer in orde gemaakt en zijn we dan weer op pad gegaan om grind te Roermond te laden voor Brugge.

We hebben vlot gevaren en waren dezelfde morgen om 10.00 uur op onze laadplaats.

Maar dat zou nog wel zaterdag worden eer we zouden laden, dus afwachten maar.

Alles viel mee en we waren vrijdagmiddag om 3 uur al vaarklaar, dus wij op pad.

's Avonds om 7 uur moeten we rond vanwege het koelwater en daar komen we van achter tegen de krib en het roer krom, dat was pech.

De volgende morgen wil Pa nog proberen naar Nijmegen te varen, maar het gaat niet want het schip schud nogal.

We komen niet verder dan Sambeek, daar maken we wéér brokken want doordat de sluis vol getrokken wordt, krijgen we teveel gang en kunnen niet genoeg achteruit draaien en komen op een ander schip dat voor ons ligt, de roeiboet kwam klem tussen onze steven en zijn roer.

We waren allen zeer verslagen door zoveel narigheid.

We hebben daar eerst Zondag gehouden en maandag 16 November zijn we gesleept van Sambeek naar Nijmegen.

Daar hebben we 's avonds nog op de kop gelost en de volgende dag overgehaald naar de werf.

Daar waren we zaterdag de 21e nov. klaar en toen weer op weg naar Dordt (Dordrecht).

Dat was lang geleden dat we te Dordt geweest waren met ons schip.

Maandag de 23e zouden we op tijd weg maar het was nogal mistig, dus hebben we daar nog wat gewacht en we zijn om 9 uur van Dordt vertrokken en het was niet vaarbaar en zo waren we om 14.00 uur te Wemeldinge.

's Avonds werd de mist weer dikker en troffen Mijntje voor de sluis en hebben gebuurt tot de volgende dag 's middags tot 2 uur.

Toen werd het beter en zijn we vertrokken en waren om 15.00 uur te Terneuzen.

's Avonds nog geschud en binnen geslapen.

De volgende morgen weer verder en varen nog een heel eind het Kanaal op en komen de andere dag te Brugge.

Onderweg is er nog een lager stukgegaan van het roer, dus ook weer een paar uur verlet en halen zodoende onze aankomst niet en blijven de 25e voor de sluis steken.

We lossen maandag 30e en komen leeg.

Er is daar geen werk voor ons en dus besluiten we leeg terug naar Holland te varen.

Onderweg te Gent neemt Pa een reis aan om in Rotterdam te laden voor Würzburg.

Donderdag 31 november komen we aan in Rotterdam en laden direct de volgende morgen en zijn om 3 uur klaar.

Ik zelf ga met de trein naar Dordt (4 dec) naar de kinderen en Pa vaart later naar Dordt en dan zijn we weer bij elkaar.

Alles is goed met de kinderen en ze zijn tevrede met wat de Sint heeft gebracht.

We zouden die morgen (5 dec) weer op tijd weg varen, maar het pakket wordt pas laat gebracht en we vertrekken om 10.00 uur van Dordt.

Het tij is voorbij maar ja, een goede leer voor de volgende keer.

We varen nog naar Nijmegen, daar zijn we om 19.00 uur.

Pa probeert Jos nog te bellen, ze is niet thuis maar zal zondag komen met Aart.

Zondag 6 December hebben we een goede zondag.

Maandag 7 December gaan we om 7 uur van Nijmegen en zijn om 9.15 te Lobith.

We hebben een lekke leiding en die wordt eerst gerepareerd en we doen wat boodschappen en gaan om half 12 weer van Lobith en komen om 12.45 te Emmerich, daar wordt de lading vrijgemaakt dus liggen we wat langer.

Om 16.00 gaan we weer op stap en gaan om 20.20 voor anker bij Wezel en gaan hier eerst slapen (8 December).

Het weer wordt er niet beter op, het waait hard en door de radio komen er berichten van storm voor de scheepvaart.

Ook dit kost weer mensenlevens, een reddingsboot op de Engelse kust is vergaan, hij wilde een vissersschip te hulp komen die losgeslagen was, die is ook vergaan en die had ook geredden aan boord van een ander vissers vaartuig die zondag is vergaan, nog een coaster met 27 man en een veerboot.

Ja, zo kan het leven maar kort zijn en gaan we zo de eeuwigheid in.

Gisterenmiddag hebben we nog even gestopt daar het koelwater te heet werd; het filter moest worden schoongemaakt.

Gisterenavond zijn we gevaren tot Dusseldorf, het was nog maar 6 uur maar Pa wilde de intercooler schoonmaken en daar is tijd voor nodig.

Ze waren om half elf daarmee klaar, eerst nog een anker bijgezet want het schip lag niet stil.

9 Dec. Vanmorgen om 7 uur weer begonnen maar we zaten krap aan de grond dus duurde het tot half 8 eer we varen konden.

Het weer is nu wat beter hoewel het erg somber is; maar droog.

De rivier is nog zo laag, het vaart niet prettig, maar enfin, we zullen er wel komen.

We zijn nog tot Bonn gevaren.

De volgende morgen, 10e, vertrekken we om half 8 en we varen schip aan schip, als het nog varen is, het meeste van de tijd is het stil liggen.

Als het tegen de avond wordt gaan er wat schepen met hun sleep er tussenuit en hebben we nog een eindje gevaren, maar hebben in het geheel maar 25 km gedaan en stoppen te Haustein om 7 uur.

De volgende dag gaat het al niet veel beter, we beginnen weer om half 8 en stoppen te Hirzenach om 19.45.

12 Dec. Het wordt wel saai om zo te varen.

Deze morgen als we het anker gelicht hebben om half 8 lijkt het beter te gaan, maar later is het ook weer drijven tot we bij de Lorelei komen, daar krijgen we een loods en gaat het wat beter.

Later gaat deze loods weer weg en komt een uur later weer een ander; deze gaat mee tot we een vaarplan krijgen in het log, dat schiet al lekker op, we varen nu tenminste door.

Er waren wel zware plaatsten bij maar de motor heeft zich gelukkig goed gehouden.

We hopen op een rustige plaats voor de zondag maar dat moeten we nog afwachten, het is mooi om te varen hier.

Het is alleen jammer dat het wat wazig is in de bergen.

We gaan door het nieuwe vaarwater en daar mogen we schepen voorbij waar we achter zitten, maar het nieuwe vaarwater valt tegen want we raken nog aardig (de bodem) maar alles gaat gelukkig goed en kunnen we weer dankbaar zijn dat alles is goed gegaan.

We liggen zodoende vroeg op onze rustplaats voor de zondag en liggen om half 5 vast, nog mooi voor het donker.

We gaan nog even de wal op voor brood, maar het is zo koud dat we niet langer dan nodig aan de wal blijven.

13 Dec. Het is zondag, er moet eerst nog een schip tussenuit maar dan is het rustig.

De lucht is erg grauw en er valt hele fijne sneeuw, het is de eerste wat we zien van deze winter.

14 Dec. We beginnen weer kwart voor 8 en varen weer achter elkaar. Het water is zo laag dat we nu en dan de bodem nog raken in de vaargeul. We komen om kwart voor 12 bij de monding van de Mainz, we moeten nog even wachten bij de eerste sluis en doen dan nog een sluis en als we voor de andere komen is het kwart voor 5 en schutten we niet meer, om half 6 is alles dicht, behalve dan voor degenen die na willen schutten, die gaan door, maar het kost 9 mark per sluis en dat is toch wel wat veel; we moeten 24 sluizen hebben eer we in Würzburg zijn.

15 Dec. Het is buiten erg koud en de was hangt bevroren, dit is voor ons de eerste vorst.

We beginnen deze morgen om goed 7 uur de sluis in te varen, het is nu half 4 en we hebben de 6e sluis gehad. We doen nog 1 sluis en dan is het alweer afgelopen.

16 Dec. We krijgen boven deze sluis ook een loods mee en die blijft tot we aan Würzburg zijn ook slapen. We maken Jan zijn bed in orde en zo gaat het dan ook.

Het wordt half 4 eer de loods aan boord is en dat is jammer, dit oponthoud, anders hadden we misschien donderdag in Würzburg aangekomen, en aan het einde van de dag komen we bij een sluis die geen zin heeft om ons nog te schutten, anders hadden we nog een boezen kunnen varen.

17 Dec. Deze morgen denken we aan Sander die jarig is en varen om kwart voor 7 de sluis in, bij de volgende sluis moeten we weer een half uur wachten en je vaart hier al zo kort; van 's morgens 7 tot half 6 en zoals gisteravond was het goed 5 uur.

Zoals het eruit ziet nu, dan komen we vanavond niet op onze bestemming. We zijn nu juist de 20e sluis gepasseerd, dus resten ons nog 4, (het blijken er achteraf maar 3 te zijn).

18 Dec. We varen om half 8 de sluis uit en om half 10 varen we de haven binnen van onze bestemming en hier vertellen ze ons dat we vandaag nog beginnen met lossen en 's middags om half twee beginnen ze, tot 7 uur.

Pa en ik gaan nog even de stad in om de post en de charter te halen voor een nieuwe reis.

We moeten graan laden voor Andernach, als we op tijd klaar zijn zullen we zaterdag nog laden.

19 Dec. We beginnen weer om ongeveer 7 uur met het lossen en komen om half 1 leeg, we varen nog gauw naar onze laadplaats en om kwart voor 3 hebben we onze 150 ton erin, Jan maakt nog even schoon schip en dan is het afgelopen voor deze week.

20 Dec. We hebben een rustige zondagplaats. Maandag gaan we om half 8 varen met de loods aan boord en varen tot sluis 8, dus niet ongelukkig gevaren.

21 Dec. De volgende dag schutten ze eerst omhoog dus wordt het 8 uur eer we in de sluis komen en doen we weer 8 sluizen en zijn de loods al weer kwijt. Bij de laatste sluis hebben we weer op de keien gezeten, maar gelukkig kunnen we niets ontdekken, de loods was een beetje wild van de kant gegaan, maar enfin, we hopen dat het verder goed mag gaan.

De 23e beginnen we 's morgens om half 8 en varen die dag vóór de laatste sluis van de Mainz, we komen er niet door, dus slapen we vannacht binnen.

24 Dec. De volgende morgen zijn we om 7.10 in de laatste sluis en kunnen dan naar onze bestemming varen. Het is lang niet zo druk met de vaart als toen we op gingen en er liggen er wel veel tegen de kant om Kerst te vieren, hele vloten schepen.

Het zijn er maar een paar die varen.

Foto: geen kerstboom maar wel wat kerst takken als versiering

We komen op onze bestemming in Andernach om half 4, dus dat valt weer niet tegen. We gaan nog gauw even op de fiets naar de stad, maar alles zit dicht dus kunnen niet alles kopen wat nodig is, de rest moet maar wachten. Hansje had graag een boompje gehad maar er was niets te krijgen van dat soort. We hebben nu eerst nog wat rust, dat zal wel tot maandag zijn. We hebben een erg stille Kerst gehad en waren blij dat de dagen voorbij waren.

Maandag morgen begonnen we met lossen maar dat duurde maar een half uur, toen was alles weer stil; de Elevator was verstopt gelopen en kon er niet gelost worden, dat was wel pech, we hadden gehoopt vlug te lossen. We zijn de volgende morgen om 10.00 uur weer begonnen en waren om half 1 leeg. Toen vlug weer naar onze laadplaats wat hoger op in Weisserfern, het is maar 20 minuten varen maar daar troffen we het ook slecht; er waren heel wat schepen voor ons. We laden pas woensdag avond en zijn om half 1 klaar 's nachts.

31 Dec. De volgende dag komt de aflader om 10.00 uur de papieren brengen plus wat flessen wijn voor het nieuwe jaar en varen we af.

Er gaat een goede stroom want het water is zeker 1 meter hoger. We komen 's avonds om half 8 te De Roer in de haven en zien daar nog even of er geen bekenden zijn maar ontdekken niets.

We vieren zo met ons gezin het oude uit en het nieuwe jaar weer in en bidden God om wijsheid en trouw weer in het nieuwe jaar.

1 Januari 1960

De volgende morgen varen we om 7 uur de haven weer uit en komen om half 12 in Lobith, daar moeten we proberen onze kinderen bij elkaar te krijgen. Het lukt niet erg best en het slot is dat ik van anker af de kinderen ga halen in Dordrecht, daar zijn Lies en Jits ook bij Krijnie dus zie ik ze allen weer behalve Jos, maar die komt zaterdag naar Vreeswijk en Pa, die vaart door naar Vreeswijk, maar komt om half 9 in Jutphaas bij het sluisje.

Zaterdag varen we door naar Vreeswijk en daar komen Krijnie en haar man en Lies en Jits ook naar toe zaterdag, dat was een leuke verrassing!

We hebben een heel gezellige zondag gehad, wel druk, dat is juist fijn.

Jos zou uit haar betrekking komen en dan had ik gedacht dat ze mooi bij Harm Bosma kon komen, want die zit zonder knecht en Janny heeft weer een baby dus het is wel erg druk.

Maar als Jos tegen elf uur bij ons aan boord komt met Aart, verteld ze dat ze alweer wat anders heeft, dus ging het niet door.

Nu hadden we Nelly gevraagd of die wel zin had en ja, ze vond het wel leuk, dus die is gisteravond met Krijnie en Kees samen afgereisd naar Dordrecht en zouden ze haar daar aan boord brengen, ze liggen in Zwijndrecht. Lies en Jits zijn ook gisteravond vertrokken maar Aart en Jos zijn maandag pas weggegaan.

4 Jan. We vertrekken om half 6 van Vreeswijk en zijn om half 7 te Utrecht bij D.E. Daar gaan Jos en Aart van boord en wij varen door naar onze bestemming. We waren in 2 uur en 3 kwartier naar Amsterdam en nu is het kwart over 2 en zijn we te Halfweg, we hebben voorspoedig gevaren. Net voor de sluis van het Nieuwe Meer was er weer iets met het roer; je kon alle kanten op draaien maar sturen deed hij niet, dus achteruit draaien en ten anker.

Nu blijkt dat er zo'n knoop op de assen van het stuurwerk total loss is; alle bouten eruit.

Dat eerst weer gemaakt en toen het laatste stuk verder varen.

Zo hebben we weer veel geluk gehad dat het niet op een druk stuk gebeurd is, dan hadden we wel brokken gemaakt, nu is alles rustig verlopen.

6 Jan. Woensdag zijn we leeg gekomen en weten we nog niet wat we gaan doen. Het wachten is op de Bosma's, als die op tijd leeg zijn, gaan we weer naar boven, maar anders vallen we voor hem in

met papier van Velsen. Woensdag middag om twee uur weten we pas dat we papier mogen laden, we zijn er allen erg blij mee, ook al omdat we nu eindelijk eens naar onze vrienden kunnen.

Foto: muziek maken met vriendin Jos, Marian accordeon en Jos gitaar

De kinderen moesten eigenlijk naar school, maar nu we er toch langs komen, houden we ze nog even bij ons aan boord. We zijn maandag ook nog even bij Pa geweest in Uitgeest, daar is ook alles goed. Bep zal ook de 20e gaan trouwen en zo raakt Jo ook haar laatste dochter kwijt, ze gaan wonen in Krommenie.

Vrijdag avond komen Kasper en Lien nog even bij ons langs en hebben zo nog gezellig gebuurt want Joke en Jan Olivier kwamen ook nog bij ons.

Zaterdag om half 1 zijn we vertrokken uit Velsen en voeren later de 'Gerja' achterop, die kwamen uit Zwanen en moest naar Amsterdam met vet. We plakken hen nog een poosje bij elkaar en varen samen naar Amsterdam. Het is wel een korte weg maar erg leuk; daar waren de kinderen al weg dus erg stil voor Mina.

Zondag hebben we op Vreeswijk gehouden. Zaterdags waren we er om goed 8 uur en zijn 's avonds nog op bezoek bij Rita en Theun, dat was ook alweer een hele poos geleden dat we die hadden gezien. Die zondag hebben we veel visite gehad, ja, allen nieuwsgierig hoe het nu is.

Vanmorgen voeren we om 8.20 de haven van Vreeswijk uit en er was nog wat te doen voor de kinderen van school, dus was het even druk. In de Voord voeren Wiets en Bets en Theun, dus toen daar weer opzij geplakt om over en weer te kijken, hun hebben ook een prachtige woning, hoor, ja dat is nog wel wat groter dan bij ons, maar ik ben zeer tevreden met ons nieuwe roefje.

Bij Dordrecht scheiden we weer van hen, hun moeten naar boven en wij stroomafwaarts. We liggen bij Dordrecht aan om de kinderen weg te brengen en om wat boodschappen te doen. We vertrekken weer om drie uur van Dordt en hopen nog een eindje te doen, het blijkt goed helder dus hopen nog Wemeldinge te halen, zo God wil.

We zijn om 8 uur te Wemeldinge binnen en varen nog naar Hansweert, daar maken we om 9 uur vast.

De volgende morgen duurt het schutten erg lang, want er zijn nog al wat schepen. We zijn pas om half 12 buiten, maar varen vlot voor stroom naar Hintham.

In Antwerpen hebben we een half uur gewacht op de ambtenaar. We waren om 4 uur in Hintham en komen om 11 uur te Brussel, dus nog niet zo laat.

We lossen de volgende dag niet, wat wel jammer is, want nu sneeuwt het aardig en alle kleden zijn

bevroren, dat werkt niet zo prettig, maar het lossen gaat vlot en we zijn om 3 uur leeg. Pa verzorgt de papieren en dan varen we nog naar de Voorhaven om klaar te liggen voor de volgende dag, we moeten om 6 uur beginnen en laden ijzer voor Stampersgat in Dordrecht.

17 Jan. Zondag liggen we nog te Brussel, de assen zijn niet op tijd met het spoor, dus wachten maar.

19 Jan. Vanmorgen, dat is dinsdag, zijn we klaargekomen en en varen om half 12 naar de Voorhaven en wachten daar tot half 1, om onze watertank te vullen. Dan varen we om 1 uur weg, de sluizen vallen tegen en we zijn pas om 21 uur buiten Hintham; Pa besluit te Antwerpen te blijven en daar liggen we dan om 21.45.

We hebben bij de sluis van Willebroek de 'ProPatria II' gezien, die moest naar Kapelle om buizen te laden voor Goor. De winter is nu helemaal voorbij, laten we hopen dat het zo blijft, het is nu stormachtig, we hopen dat het morgen beter is.

20 Jan. Heden morgen om 6 uur opgestaan en aan de vaart. We moeten nog bij LECTIE bij Netteren aan, maar het weer is zo slecht en het weerbericht geeft zware wester storm op, dus gaan we een plaatsje zoeken in het oude dok, het is wel sneu hoor, we hadden zo graag gevaren maar we leggen ons hierbij neer en hopen op beter weer.

21 Jan. Vanmorgen was het stil weer en het dok komt open op 7 uur en om half 8 zijn we buiten, we varen met goed weer over en zijn om 11 uur te Hansweert, onderweg komen we Nelly nog tegen, jammer dat we elkaar niet konden spreken.

Gisteren zijn er nog heel wat ongelukken gebeurd, een tankscheepje vergaan bij Wilsvorden, man en vrouw verdrongen en een coaster gekapseisd, ook weer 5 mannen weg, het is alles even erg; het was ook noodweer. Nu is het weer wat motregen, maar er waren zoveel schepen buiten dat we er wel uit moesten, zelfs buiten de haven van Wemeldinge lagen er nog te wachten om binnen te komen. Het zicht valt tegen en we zijn blij dat we Zijpe binnen kunnen, daar liggen we om 7 uur vast.

22 Jan. Vanmorgen is alle mist weg en gaan om 6 uur de haven weer uit en hopen op tijd te Dintel te zijn om daar binnen te komen, het moet daar op gelijk water, dus laten we hopen van wel. Alles klopt, we liggen nog maar net vast of de sluis word groen en kunnen we doorvaren. We zijn om half 9 te Stampersgat. Daar treffen we het niet best en er zijn nogal wat schepen voor en het oude ijzer heeft nogal wat voeten in de aarde eer er gelost mag worden. Vrijdag gaan we eerst met elkaar naar Roosendaal en bezoeken daar onze vrienden, dat was erg gezellig. Zaterdag lossen we nog niet en bellen onze kinderen op en er komen er vijf, dat was weer druk maar erg gezellig.

Foto: in de Largo (v links nr rechts) Marian, papa, Nel met Christa op schoot, mam met Jacqueline en Jan.

25 Jan. Vanmorgen zijn ze begonnen ons open te maken en vanmiddag met het lossen begonnen. Het zag er naar uit dat we niet leeg zouden komen, maar met goed overleg zullen ze ons toch leeg maken, het wordt half 9, maar dat is niet erg. Half 10 varen we weg van het gat en hopen nog naar Dordt te varen, want Pa had vanmiddag gebeld met Renkum en daar kunnen we woensdag laden, we hopen op tijd te zijn. Eindelijk dan weer eens te Renkum. Maar eerst nog lossen te Dordt en hopen op goed geluk. Het is nu slecht weer, maar gelukkig niet mistig. We komen voor de sluis van Dintelsas en daar zijn we een kwartier te laat voor door te varen, nu moeten we wachten tot de volgende morgen.

26 Jan. En dat wordt half 12 eer we buiten zijn en om half 3 liggen we weer los klaar te Dordt. Daar beginnen ze ook direct maar we komen niet leeg. Ik ga zo nog een poosje bij Krijnie en Kees op bezoek en dan gaan Jan en ik weer terug naar boord.

27 Jan. Ze beginnen vanmorgen om kwart voor 7 met lossen en om half 9 zijn we leeg en dan gaan we om kwart voor 9 op pad naar Renkum. Het is mooi weer, alleen oostenwind. We komen om 17.15 aan in Renkum en we laden niet meer. Lize komt ook al gauw en we hebben al snel meer visite. Lize hoopt dat we vrijdagmorgen geladen komen, dan kunnen zij en Jits mooi mee varen want ze heeft de vrijdagmiddag vrij en zaterdag ook. En zo gebeurt het ook, we zijn om half 12 klaar met laden, maar het is zo gaan stormen dat het half 3 wordt eer de dekkleden er goed over liggen en kwart over 3 voeren we de haven uit en zijn om half 8 te Vreeswijk.

29 Jan. Tante Jo en oom Cor en Belia komen nog even buurten tot elf uur en dan is het ook weer bedtijd.

30 Jan. Vanochtend zijn we vertrokken om 6.10 uit de haven, het weer is goed alleen regent het bar. Eer we de Kil uitvaren is het al een krachtige wind, er lagen heel wat schepen verwaait aan het eind van de Kil. Het gaat gelukkig later wat afnemen dus valt het nogal mee.

31 Jan. We hebben een goede zondag en 's middags brengen we Lize en Jits een eind weg naar de trein. Het is weer stil als we terugkomen, maar het is nu eenmaal een komen en gaan.

1 Febr. Vanmorgen 10.15 varen we de haven uit, het is alles in stroom maar het tij valt nu eenmaal niet altijd goed. We verwachten Nelly tegen te komen maar hebben haar niet gezien tot Antwerpen en toen zagen we wat zwaaien bij het pontje, daar lagen ze dan, wij zagen het te laat anders hadden we even bij hun gaan liggen, nu kostte het teveel tijd, zei Pa. Jammer hoor, ik had haar best weer eens willen spreken en willen weten hoe alles ging, we hopen volgende keer beter.

We liggen nu voor de sluis en deze schutting konden we er niet bij en hopen maar weer op de volgende en dat het niet al te laat wordt.

Het schutten ging nog al, maar Pa had de motor gestopt om de moer van de dynamo te stellen en laat er niet genoeg stroom zijn om te starten, dus snel het kleine motortje aan, maar die dynamo wilde ook al niet opladen, dus zaten we plotseling in de narigheid.

We zijn de sluis uitgesleept en toen door de sluis weer vastgemaakt bij het winkelschip, maar die konden ons ook niet helpen. Toen een schip gevraagd, maar de meesten hebben 12V dus viel het niet mee. Eentje dacht dat het wel zou gaan, maar na 2 uur nog geen resultaat. Toen hebben ze die dynamo van de grote motor voorop geplaatst en na een half uur draaien was er genoeg stroom om te starten. Het was inmiddels half 1 geworden eer we gingen varen en waren om kwart over 3 te Brussel. De dynamo daar de volgende dag weggebracht en we hadden hem de volgende dag weer terug, dat ging nogal vlot. Nu is tenminste alles weer in orde.

We worden donderdag voor de middag leeg en laden 's middags weer ijzer voor Terneuzen, Rotterdam en Vlaardingen.

Vrijdagmorgen 5 februari komen we klaar en dan maar weer op pad. We varen nog tot Hintham en de volgende dag, 6e, naar Terneuzen, daar liggen we alweer om half 3 in de haven hoewel het 's avonds half 11 wordt eer we binnen vast liggen. Hebben daar een goede zondag.

8 Feb. Maandagmorgen beginnen ze met het lossen en de partij is er om half 3 uit. We moeten echter wachten tot kwart voor 11 eer we de haven uitvaren, ja met havens is er altijd wat.

We varen nog tot binnen Hansweert en gaan de volgende morgen om kwart over 8 weer aan de gang. We zijn om half 10 de haven van Wemeldinge uit en zijn om half 3 in Dordrecht.

Dan ga ik snel even naar de school om te vragen of de kinderen mee mogen en dat lukt, tot donderdagmorgen en Krijnie vaart ook mee naar Rotterdam.

We vertrekken om 16.00 uur uit Dordt en zijn om kwart voor 6 te Rotterdam. Krijnie gaat 's avonds weer terug naar huis. Kees is met zijn onderzeeboot op pad dus niet thuis.

9 Feb. We lossen de volgende dag in de Gondelhaven en varen naar de Waalhaven. Vanmorgen heeft Pa de kinderen op de trein gezet dus dat feest is ook weer voorbij. Om half 8 is de partij er hier uit en varen we naar onze laatste losplaats Vlaardingen. Daar zijn we om 14.00 uur leeg en belt Pa Renkum op maar daar is niets te halen voor ons, Harm lag nog te laden. Pa gaat vlug per trein naar Rotterdam en dan komt hij 's avonds terug met een reis grind van Roermond naar de Oude Maas en hebben we weer wat te doen.

Pa had gehoord dat Kasper bij Schram lag dus daar gaan we nog even heen varen, maar we hadden pech, het was al donker dus konden we niet goed zien of ze er lagen, dus vastgemaakt en nu blijkt dat ze bij de andere werf moeten liggen. Ja, het is al 21.00 uur dus laten we hem dan maar liggen, wel jammer dat het zo gelopen is.

12 Febr. Vanochtend om half 5 weer op stap en goed 7 uur waren we te Vreeswijk, daar even post gehaald en om half 9 weer verder. Bij Cor waren de meesten ziek, allen griep. We hopen dat ze spoedig weer op de been zijn. We hebben bijna 2 uur voor de sluis van Tiel gelegen, dat is wel pech maar enfin, we varen nu weer lustig en schieten al op voor Weert.

Daar treffen we het; de sluis komt net uit en wij kunnen erbij. We varen tot kort voor de sluis in

Sambeek, het is nog maar 18.45 maar er zijn nogal wat schepen.

13 Febr. We schutten deze morgen met de eerste schutting en zijn om 6 uur boven de sluis maar het is knap mistig zodat we weer ten anker moeten gaan en wachten de dag af, dan gaan we weer verder en later op de dag wordt het beter. We komen om 14.00 uur aan te Roermond. Daar houden we eerst eens zondag tegen de wal. We ontdekken dat ook Jaap en Riek daar liggen en hebben een gezellige zondag.

In de middag gaan we nog maar naar de ark van Riekus want tante en oom zijn daar uit Maastricht, dan zien we die gelijk ook weer eens. Met het laden zijn we niet erg gelukkig; er zijn niet zoveel schepen maar het laden gaat langzaam en tenslotte als we aan de beurt zijn dan is er geen schip voor grof grind en duurt het tot 18 Februari eer we geladen zijn en net na de middag vertrekken we weer uit het baggergat en varen tot voor de sluis van Sambeek, daar zitten we aan de grond.

Foto: familiefoto 1951, Teun is hier de jongste

Een sleep ging daar voor anker en de boot stond er dwars voor dus Pa dacht dat hij over ging trekken dus wij er tussendoor maar het was nogal donker en liep het fout. Het ging niet zo hard en de volgende morgen heeft de sleep ons weer losgetrokken en waren we om kwart voor 9 bij de sluis. Die was net vol gevaren, dus moesten we wachten op de volgende schutting.

We waren om half 2 te Weert, maar ook veel scheepvaart. We gingen om 4 uur de sluis uit en waren om half 8 bij Zuilichem, daar hebben we dan gelegen en onze vrienden opgezocht, dat was weer eens heerlijk. Het is wel erg laat geworden eer we eens naar bed gingen maar de avond was ook zo om.

20 Feb. We gaan om half 8 weer rond en zijn om half 11 te Dordrecht, daar gaat Jan om de post en om 11 uur gaan we weer verder. We kunnen niet blijven liggen want we moeten maandag ochtend lossen en je weet nooit wat voor weer het is, je kunt er maar beter zijn.

We zijn om half 2 op onze losplaats. We hebben al contact met Renkum gehad, maar de reis voor maandag was al weg, dus moeten we weer afwachten.

22 Feb. Maandagmiddag zijn we om half 4 leeg, maar we kunnen te Renkum niet eerder laden dan vrijdag. We besluiten naar de werf te gaan om de roeren te verbeteren.

We varen diezelfde dag nog naar Hoebee te Dordt en woensdag helpen ze ons al en donderdagmorgen varen we vroeg van Dordrecht zodat we met de vloed opgaan en zijn om kwart

voor 6 al te Vreeswijk.

Daarvandaan gaat Pa naar Amsterdam en als hij terug is tegen de middag, vertrekken we meteen weer van Vreeswijk en zijn om 17 uur te Renkum op de 25e Februari.

We vertrekken de 3e maart 's morgens uit de haven en draaien even op te Vreeswijk voor de post en zijn 's middags om 2 uur te Dordrecht. Daar blijven we liggen want Pa moet naar Rotterdam.

4 Maart. We vertrekken de volgende morgen om 10 voor 8, eerst gaan de kinderen eraf, die hebben ook weer een nachtje aan boord geslapen en dan gaan wij op stap en zijn om 10 over 1 te Wemeldinge. Daar is het niet erg druk en de eerstvolgende sluis zijn we erbij. Om 16.50 zijn we buiten de haven en omdat we te Antwerpen lossen, gaan we door en zijn om 19.15 te Antwerpen.

We varen zo de Kruisgans sluis binnen dus boffen we wel en liggen vroeg vast. We lossen niet eerder als maandag, dus hebben we een rustige zaterdag en zondag. Ans Jiskoot komt zondagmiddag ons ook nog opzoeken, dat was aardig.

7 Maart. Maandag zijn we om half 3 leeg, we worden verzegeld en hoeven geen ambtenaar meer te hebben en we varen naar het zevende dok. We komen om 8 uur buiten en gaan op stap. We komen niet verder als beneden Capelle, de sluis. Alles duurt lang want het is beperkt schutten en daar zijn we 's nachts om 2 uur, 8 maart.

Dinsdag 29 maart om 11 uur hebben we onze partij binnenboord en maken de deklust klaar want daar moet wat aan verzet worden en om 4 uur gaan we op pad naar Dordrecht om te zien of we Nelly te pakken kunnen krijgen en dat lukt! Harm ligt bij de olieboot en Nelly kan zo overstappen. Krijnie is niet thuis dus die zien we niet meer.

slaan over tot 1 juni. (ander handschrift, van Papa, hij neemt het schrijven over)

4 Juni. Die zaterdagmorgen (bovenstaand) 11 uur zijn we geladen met boomstammen naar Ingelheim en Mannheim. Ma is bij de dokter geweest en deze zegt dat ze aan de wal moet blijven, het is niet verantwoord om mee te gaan. Ze zal te Dordrecht bij Krijnie intrekken. Maar als we te Dordrecht aankomen wordt alles afgeketst en we besluiten dat ze weer meegaat.

Foto: Voorspan in het Binger log, Duitsland (rivier de Rijn)

We varen naar Gorkum om daar Pinksteren te houden, alle kinderen komen daar weer aan boord. Het is een gezellige drukte. De 2e Pinksterdag komen Krijn de Koch met vrouw en kind nog even op bezoek en later Cor en Jo uit Vreeswijk met 2 kinderen. Na veel overleg wordt besloten dat Ma in Arnhem zal achterblijven bij mevrouw Bakker.

7 Juni. We vertrekken vroeg uit Gorkum en zijn om 4 uur te Lobith, Ma gaat per bus naar Arnhem, maar daar wacht een tegenvaller. Mevrouw Bakker kan haar niet hebben maar ze weet een goed tehuis te vinden bij haar zuster; Cor en Gerrie Evenboer. Wij weten hiervan niets af en denken dat Ma rustig bij mevrouw Bakker zit, waar ook onze dochter Lize in de kost is.

Maar als ik later te Mannheim een brief krijg en het hele verhaal lees, heb ik danig de P in en wenste dat Ma aan boord was gebleven. We varen voort en na een heleboel belevenissen met het koelwater komen we behouden te Mannheim aan op dinsdag 14 Juni. We worden ook nog gelost maar weten nog niet zeker waar we heen moeten.

15 Juni. Nog even met Rijn Loyd gebeld, we moeten verhalen naar Rhijnau haven en daar moeten we munitie laden naar Zeebrugge.

17 Juni. Klaar met laden krijgen we geen papieren, deze komen zaterdagmiddag pas. We gaan niet meer weg want er moet een man meevaren om op de lading passen.

19 Juni. 6 uur gaan we op stap en varen naar Bam. We gaan 6 uur weer weg, we varen Köln aan om avond te houden in Lobith. Dat lukt, we zijn om 5 uur in Lobith en worden niet meer geklaard. We moeten vanwege de gevaarlijke lading ver weg van de steigers gaan liggen.

Ik laat me gauw op een Spido aan de wal zetten, geef gauw de papieren bij de expediteur af en als ik bij de bus kom is hij juist vertrokken. Ik laat direct een taxi komen om maar gauw in Arnhem te zijn. Om 21.00 zit ik gezellig naast mijn vrouw bij de fam. Evenboer. Ze maakt het goed en beiden hebben we spijt dat we voor niets zo lang gescheiden zijn geweest.

22 Juni. Om 5.30 komt de taxi me weer halen want ik moet om 7 uur weer te Lobith zijn voor de

grensformaliteiten. Er is maar 1 sergeant van de chemie om ons te begeleiden naar de Belgische grens. Dus varen we om 9 uur te samen met de 'Matterhorn' af. De 'Matterhorn' vaart wat vooruit omdat hij te Dordt een loods moet halen. Aan het einde van de Ril wacht hij ons op en dan geven we een sleepdraad en met zijn tweeën 300 pk trekt hij er lekker aan en we ankeren die avond 7.30 buiten Wemeldinge. Bij ons wordt de verdere avond doorgebracht met koffie en een rokertje.

23 Juni. We beginnen om 5 uur we hebben overal vaarschutting en zijn om 22.00 in Terneuzen voor de zeesluis. 1 uur wachten en we gaan door de sluis. Aan de grens te Zelzate gaat onze sergeant naar huis en krijgen we beiden een Belgische soldaat mee. We blijven die avond voor de sluis van Gent liggen en buurten weer met de 'Matterhorn'.

24 Juni. Om 6 uur gaan we door de sluis en varen voorspoedig tot dicht bij Brugge. Daar breekt ons een lager van de stuur as, we hebben 2 uur oponthoud om het te maken, daardoor blijven we steken voor de Marchime sluis te Brugge. De 'Matterhorn' komt op zijn plaats 5 km buiten Brugge, 10 km voor Zeebrugge, daar moeten we onder militaire bewaking wachten tot we aan de beurt zijn om te lossen. Wij komen daar zaterdagmorgen ook aan.

26 Juni. Zondag

27 Juni. We krijgen orders om naar de Zeehaven te gaan en beginnen om 14.00 uur te lossen maar zijn 's avonds nog niet leeg. We moeten voor de nacht weer aan de boeien liggen.

28 Juni. Om 6 uur weer verder met lossen en om 8 uur leeg en met Rotterdam gebeld, we moeten leeg naar Rotterdam komen, we varen nog naar Dijnze.

29 Juni. 6 uur gaat de brug open en vertrekken we weer. Het is slecht weer en we zijn blij dat we te Gent de stuurhut weer kunnen bouwen. We zijn om 15.00 uur weer in Terneuzen maar het is stormweer dus blijven daar liggen.

1 Aug 1960. (*Ma schrijft nu weer zelf*).

Pa heeft het voor mij waargenomen maar heeft het ook niet afgemaakt dus slaan we een maand over. Die maand ben ik ook nog in Arnhem geweest want 25 Juli is ons een dochter geboren; een Jacolina; drie schoonzusters zijn hierin vernoemd.

Op 1 Augustus mocht ik weer aan boord en is onze dochter Lize met ons meegegaan voor hulp omdat het nog wat kort is, de zevende dag pas is het, als ik weer naar boord mag. We moeten naar Heugst en eer we dan weer terug zijn, zijn er weer 14 dagen om.

We zijn gelukkig nu dan weer bij elkaar te zijn na een scheiding van ruim 2 maanden. Nu zijn we dankbaar en blij weer met zo'n lief kleintje erbij.

Foto: mama en papa bij de wieg

2 Aug. 's Morgens om 5 uur van Arnhem vertrokken en 's avonds om 8 uur waren we te Wezel, daar hebben we gestopt. Jits was ook aan boord.

3 Aug. De volgende morgen beginnen we weer om 5 uur en komen tot Riel toen was het al bij half 10.

De volgende morgen beginnen we weer heel vroeg en zijn langer doorgevaren en komen nog op de Zee van Bingen.

Zaterdag zijn we naar Heugst gevaren, daar waren we op tijd.

Zondag is Jits weggereisd, die zou dinsdag naar Zweden met vrienden. Die zondag heb ik voor het eerst wat gewandeld aan de wal en dat is het begin weer geweest.

Maandag beginnen we met het lossen en zijn voor de middag nog leeg en vertrekken nog en komen tot de Roer en de volgende morgen gaan we Wezel binnen.

Er zijn veel schepen voor de sluis en het wordt dik middag eer we de eerste sluis hebben gehad. Het is bar slecht weer en we moeten de hut klappen.

We varen net zo lang door tot we voor een brug komen waar we niet onderdoor gaan en we gaan daar slapen.

Maar de volgende dag is het weer ook niet veel beter dus staan we toch nog in de regen, we moeten boven sluis 3 zand laden voor Deventer, ze staan al op ons te wachten.

We beginnen 's middags te laden maar komen niet klaar. Dit is mijn geboortedag, 10 augustus, maar ik tref het zoals altijd slecht. Ook deze dag is weer gauw voorbij.

De volgende dag gaan we om 14.00 uur weer op pad en varen nog het kanaal af dus 3 sluizen door.

We blijven de volgende morgen eerst nog wat want Pa moet nog havengeld betalen.

Dan gaan we op pad en komen 's middags om 14.00 te Arnhem. Daar gaan we nog de stad in en komen in contact met een dominee om zondag Jacolina te laten dopen en dat lukt.

Jos en Aart komen ook nog zaterdagavond en brengen een broertje mee van Aart, die zal bij ons

logeren en Marjan nemen ze zondagavond mee naar Hedel.

Het wordt een mooie zondag. Josje brengt Jacolina in de kerk, ze wordt 's avonds in de avonddienst om 19.00 uur gedoopt. Lize gaat nu ook weer aan haar werk en neem ik zelf de leiding weer. Het valt eerst niet mee maar alles went weer gauw.

We vertrekken maandagmorgen vroeg en varen door tot onze losplaats te Deventer. De volgende dag beginnen we met lossen en brengt Jo Hannie weer aan boord dus die is ook weer terug in het nest, zo zijn we aardig compleet. Jo wilde graag een dagje bij ons blijven maar we zijn vroeg leeg en we moeten weer leeg naar Duisburg, dus dat plannetje valt in duigen. Ze gaat buiten de sluis te Deventer er weer af en wij varen door tot de steeg.

De volgende dag varen we bijna tot aan onze laadplaats. Het is al donker en de haven is vreemd dus blijven we buiten de haven.

We beginnen de volgende dag pas te laden maar varen toch nog door naar Arnhem, daar komen de kinderen weer aan boord.

We varen de volgende dag weer af naar Rijswijk. We zijn 's middags al om 2 uur te Rijswijk en daar beginnen ze al gauw te lossen. Het lossen gaat niet vlug maar woensdag 21 augustus komen we vroeg leeg en varen nog naar Rotterdam, daar moeten we weer boomstammen laden voor Mannheim en Karlsruhe.

Foto: oliebollen oud en nieuw '60/61

27 Aug. Kees en Krijnie zijn ook met vakantie aan boord. We komen deze week niet klaar met het laden.

29 Aug. Maandag zijn we 's avonds geladen en dinsdag morgen gaan Krijnie en Kees er weer vroeg af om naar huis te gaan en wij zijn onze reis weer begonnen.

We varen die dag naar Arnhem en daar zien we onze kinderen weer. En dan gaan we weer steeds verder van onze kinderen vandaan, we hopen op 10 september weer terug te zijn.

30 Aug. We varen die dag nog tot Rijnberg en varen iedere dag van 's morgens 5 tot 's avonds 21.00-21.30, we komen met de zondag te Mainz.

4 Sept. Dan hebben we een gezellige zondag, Mainz is mooi met grote gebouwen.

5 Sept. Maandag gaan we weer op pad en komen om 15.00 uur te Mannheim. We lossen niet meer en als we de volgende dag onze partij hebben gelost moeten we nog naar de buitenkant om te lossen en dan weer terug om 4 stammen te lossen- die lossen we die dag niet meer.

6 Sept. Als we die gelost hebben, gaan we de volgende morgen vroeg op pad met een loods naar Karlsruhe, daar lossen we ook niet direct wat jammer is. De volgende dag zijn we met de middag leeg en gaat dezelfde loods weer mee terug. We moeten naar Neuwied bims laden voor Meppel. We komen vrijdagavond hier te Neuwied en liggen klaar om maandag te laden, dus hebben we rustige dagen gehad.

11 Sept. We zijn dus niet op tijd terug voor Krijntje's verjaardag te Dordt, wel jammer maar dat is nu het schippersleven. Dat is nooit te berekenen.

12 Sept. We vieren dus de verjaardag van Krijnie zonder dat ze erbij is!
We laden maandag en gaan op pad; dit moet het laatste zijn van dit jaar, ik heb het niet bijgehouden.

1 en 2 januari 1961

We hebben de Kerstdagen gevierd met bomen te Heugst en moeten nog door naar Würtzburg, daar komen we donderdag aan en lossen zaterdag onze partij. We krijgen dezelfde loods weer en varen nog naar zijn woonplaats, dat is 5 sluizen van Würtzburg. Het wordt een rustige jaarwisseling zo onder ons, Hannie mag dit keer ook opblijven en dat gaat goed. Er was niet veel te beleven. Op nieuwjaarsdag gaan we nog een flink eind de bergen in, dan is het weer voorbij, de omgeving is daar geweldig mooi.

3 Jan. De loods komt om 7 uur weer aan boord en dan varen we verder af. We moeten tussen sluis 12 en 13 zand laden voor Frankfurt en dan zouden we 9 januari constructie ijzer laden naar Beverwijk. Maar als we leeg zijn van ons zand varen we verder de Mainz af en bij de laatste sluis krijgen we oponthoud want daar is iets met de sluis, dat duurt een halve dag en dan op de laatste sluis krijgen we bericht dat het ijzer niet doorgaat maar dat we te Bendorf bims moeten laden voor Eindhoven.

7 Jan. We varen vrijdag af naar boven Bingen en dan moeten we opdraaien want bij Kaub is er een schip doormidden gevaren en moet de afvaart blijven liggen en dat duurt tot zaterdagmiddag 2 uur. We varen nog naar Oberlangstein en houden daar zondag.

Ook daar gaan we weer een flink eind wandelen. Het is daar ook geweldig mooi. We zijn heel hoog geklommen en de berg af ging het soms raar met de kinderwagen want het padje was zo glibberig. Maar we zijn toch heelhuids beneden gekomen en Jacoline maar slapen. We voelen onze benen wel en slapen heerlijk.

9 Jan. Dan is het weer maandag en moeten weer aan de slag. We zijn om 9.30 op onze laadplaats Bendorf en beginnen al gauw met het laden maar om 11 uur is het weer stop, want de bulldozer is stuk. We komen om 15.00 klaar en om goed 15.30 nemen we de kop voor naar Holland. We varen tot Oberwinter, dan is het half 6 en donker.

10 Jan. Vanmorgen was het laat licht want er was weer een dikke lucht van de regen. Gisteravond vroor het, het is maar raar weer. We beginnen pas om half 8 eer we de kop voor nemen. We varen tot Tine, dan is het 6 uur en goed donker.

11 Jan. We beginnen vanmorgen wat vroeger. We zijn om 9 uur te Lobith en om 11 uur zijn we klaar en varen nog naar Den Bosch.

Vandaar gaan we per auto naar Hedel. Daar zit Jos en Aart zijn moeder was juist de vorige dag teruggekomen uit het ziekenhuis en alles was daar in de beste stemming. Jos ging met ons mee terug en Aart die gaat vooruit op de brommer. We zitten zo nog gezellig wat aan boord tot half 1 en dan gaan we slapen. Jacolina laat nog van zich horen dus de rust wordt verstoord.

12 Jan. Vanmorgen beginnen we om 10 over half 8 want Jos moet eerst nog weggebracht worden, het is mooi weer en het heeft gevoren. We komen nog niet in Eindhoven. Op den dag wordt het knap mistig maar snel varen kun je hier toch niet dus vooruit gaan we toch. We maken een eind door de eerste sluis op het Beatrixkanaal vast.

13 Jan. Vanmorgen beginnen we om half 8 en we komen te elf uur aan te Eindhoven. We treffen het niet, want het is nogal druk met het lossen en we moeten wachten tot maandag. Voor Jos en Aart is het ook een tegenvaller want die hadden gerekend, net als wij, dat we met de zondag weer te Den Bosch waren. Nu komen ze morgen per trein hierheen.

Vanmiddag zijn we naar de stad geweest met Teuny en Hans om het laatste aan te vullen voor Hanny want die gaat nu gelijk met Teun naar de school, wat zal dat stil worden en voor Hans ook een hele verandering.

14 Jan. De zaterdag gaan de kinderen nog even de stad in en Paps vraagt naar de kerk.

15 Jan. Zondags gaan we gezamenlijk naar de kerk, Jos en Aart blijven thuis. Het is een heel eind lopen... Vanmiddag krijgen we de familie Michaels aan boord, dat wordt een drukte. Ze blijven nog eten en gaan dan weer weg. We zijn dan met 16 personen, wel druk maar gezellig is het. Leuk dat we nu na een jaar weer eens kennis hebben gemaakt.

17 Jan. Dinsdag om 11 uur worden we leeg en gaan nog wat water laden en vertrekken rond 12 uur. We treffen het niet bijzonder met de sluizen maar zijn toch nog om goed half 9 in Den Bosch, daar wachten Jos en Aart ons al op.

18 Jan. Jos blijft tot de volgende morgen en Aart komt onderweg weer aan boord en op de laatste sluis staat er een zak aardappelen voor ons. Aart vraagt thuis of hij mee mag naar Rotterdam en gaat daarna met ons mee. We vertrekken om half 12 van Hedel en zijn om 3 uur te Dordrecht, daar breng ik Teun en Hanneke weg naar school. Hanneke is wel wat stil geworden, we hopen dat het goed gaat.

Paps belt of we nog moeten laden en dat is zo. We moeten nog door die avond, om stammen te laden voor Mannheim. Krijnie en Kees varen met ons mee naar Rotterdam en blijven die nacht bij ons. We zijn die nacht in de weer om te laden maar het resultaat is dat we 's morgen 6 stammen hebben.

19 Jan. We beginnen vanmorgen weer met frisse moed en hebben tegen 6 uur de vracht. Krijnie is vandaag bij ons gebleven en Kees komt ook nog weer bij ons. Aart is vandaag op werk uit geweest en denkkelijk wordt hij de knecht op een kraanschip.

Ze zitten nu gezellig te 'mens erger je nieten' en hebben de grootste lol. Krijnie en ik hebben vanmiddag nog gezellig gestat. Het is erg stil nu de kinderen naar school zijn.

20 Jan. Tegen de middags komt Pa aan boord en is klaar met zijn zaken. Als we willen gaan eten komt Aart ook binnenvallen, gezamenlijk eten we vlug ons eten want Pa wil gaan varen. Aart is zo goed als aangenomen en als hij vertrekt gaat Krijnie gelijk met hem weg, dus dan wordt alles weer stil. Als we te Tien komen wordt het erg mistig en gaan we ten anker, het is pas 5 uur en we hopen

dat het nog wat op zal helderen en tegen zessen wordt het weer klaar en gaat het anker weer op.

We zijn nauwelijks aan de vaart of het is weer mis, we varen nog een stukje tot Jaarsveld maar dan gaan we weer achter het anker. Om half 9 wordt het weer klaar en proberen het weer en het lukt; we komen om half 10 te Vreeswijk. Daar gaan we nog even buurten, tot half 1 en wordt het hoog tijd dat we het bed opzoeken.

21 Jan. We vertrekken om 8 uur van Vreeswijk en komen om goed 4 uur aan te Arnhem. We staan klaar om de stad in te gaan. Nel en Marjan gaan met Christina even naar Tante Corrie. 's Avonds komen Lies en Jits en Oma aan boord en die blijven slapen.

22 Jan. Het is nu zondag, we gaan 's morgens ter kerke en krijgen veel bezoek die dag. We hebben ook nog burens van waar we gewerkt hebben. De dag vliegt om.

23 Jan. En dan is het weer maandag. Lize gaat om 7 uur de deur uit en dan vertrekken we weer. Jits krijgt hoogst waarschijnlijk werk in Rotterdam en dan zullen die ook wel spoedig in het huwelijksbootje stappen.

We zijn om half 12 klaar te Lobith en varen naar Emmerich, daar zijn we om 3 uur klaar en beginnen de grote reis. We ankeren boven Wezel om 8 uur.

24 Jan. Vandaag zouden we vroeg beginnen, maar de slaap was groter dan de lust om op te staan en het was 8 uur voordat we begonnen. Het heeft wat gesneeuwd. Ik tref het niet bijster met de was, het droogt slecht want het dreigt de hele dag naar sneeuw maar dat loopt nog goed af.

Jacqoline zit voor het eerst in haar stoeltje en eet een halve boterham en ze eet zo graag, het is een leuk gezicht om dat te zien. De kleintjes liggen op bed en wij varen nog wat door tot 10 uur en zijn dan te Dormagen.

25 Jan. Vanochtend staat de wekker om 6 uur, Pa kijkt buiten en het is mooi helder, dus maar weer op stap. Er ligt een dik pak sneeuw en zo nu en dan sneeuwt het nog wat. Jacqoline is vandaag 6 maanden oud, wat gaat alles toch snel. We gaan vroeg ten anker want met die sneeuwbuien is het te donker om door te varen. We liggen bij Linz, nog 30 km van Koblenz.

26 Jan. We beginnen om half 7 en willen graag tot boven Bingen varen maar dan hadden we gisterenavond door moeten varen. We varen tot Ober Wezel, daar hebben we een mooi plaatsje, net beneden de haven, dus 1 loods hebben we gehad.

27 Jan. Vanmorgen beginnen we om half 8 en zijn om elf uur boven het log en kunnen nog een mooi stukje varen. Het is wel slecht zichtig, het heeft niet meer gesneeuwd maar wel goed gevoren. Jan is aan het sneeuw ruimen en Marjan helpt een handje, het is half 9 als we ten anker gaan te Worms.

28 Jan. We beginnen om kwart over 7 en het is mooi helder weer. Dit wordt dan de laatste trip, het heeft nog wel gevoren maar niet zo hard als gisteren nacht. Het dooit nu in de zon. We komen om kwart voor elf op onze losplaats aan, Mannheim Rheinouw. We gaan 's middags nog de stad in en willen Bep bezoeken maar ook dit keer waren ze niet thuis.

29. De zondag is erg rustig, het weer is omgeslagen en het heeft flink geregend.

30 Jan. Vanmorgen zijn we begonnen met het lossen en om 4 uur waren we leeg. We moeten leeg afvaren tot tegenover Andernach om bims (grevel voor tennisbanen) te laden voor Holland, de plaats blijft nog een verrassing. We varen nog naar de stad Mannheim, het is ook alweer half 6, maar toch varen we nog naar Worms. Pa en ik gaan nog de kaarten posten. Het is een oude stad, maar ook veel geleden in de oorlog.

Om 7 uur gaan we weer varen, het is bijna stormweer en zo nu en dan een flinke bui. Het water

wast flink want in de zijrivieren waait het hard. Het water is er bruin van. We komen om goed 4 uur aan op onze ligplaats hier in Erlich en beginnen morgen te laden.

1 Febr. Het water wast erg hard, de baas verteld dat als er nog 50 cm bijkomt, we niet meer kunnen laden. Het wast circa 9 cm per uur. Met al dat water is het ook moeilijk om bims aan te rijden, met het gevolg dat we om half 6 nog maar 180 ton in hebben. We krijgen orders om in Nijmegen de rest bij te laden, dus gaan we zo af.

2 Febr. We beginnen vanmorgen om half 8 maar bij Andernach moeten we weer rond want het koelwater is heet en de thermostaat is er af gebarsten. Gisteren morgen zijn we onder de laadsteiger gestormd en we hebben schade; de bel is eraf, de luchtkoker van de badkamer en een lekje dubbel van de trap.

Het is nog goed afgelopen want het had op een haar na gescheeld, anders was de stuurhut eraf geweest. Het is ook zulk slecht weer!

We gaan hard naar beneden want er gaat veel stroom. We komen tot Tien, het is geen doen om in het donker te varen nu alles onder water staat. Het is 6 uur als we rond gaan en eten gezellig gezamenlijk binnen en hebben een rustig plaatsje.

3 Febr. Vanmorgen is het pot dik van de mist en kunnen niet eerder varen als tegen ééne. We zijn om 3 uur bij de grens en zijn half 6 pas klaar. Pa vindt het beter dat we blijven liggen want het water is zó hoog en het is vroeg donker, er zitten steeds buien.

Foto: Nel en Marian wandelen met de kleintjes

4 Febr. Vanmorgen vertrekken we tegen 8 uur van de steiger en zijn om 10 uur binnen de sluis in de haven. We beginnen al spoedig te laden en zijn om 10 over 12 klaar en gaan direct weg en treffen het goed met de sluis, we kunnen er zó invaren. Maar het weer is bar slecht; het stormt en regent, er is zo niet veel aan om te varen. We willen nog graag naar Dordt maar daar zal het ook wel niet mooi liggen met dat hoge water.

Bij het naderen van Gorkum wordt besloten te Gorkum te blijven en de kinderen worden gebeld en Jos ook.

5 Febr. Het weer is heel wat beter geworden. Hans is erg blij dat ze weer bij ons is. Ze kan goed wennen aan school. Krijnie hebben we niet te pakken kunnen krijgen, dus die ontbreekt, net als Lize en Jits. We hopen volgende week zondag ook nog in Holland te zijn.

6 feb. Vanmorgen zijn we heel vroeg begonnen, om 5 uur varen we en om half 7 staan we te

Dordrecht. Krijnie wordt uit bed gebeld. Aart vertrekt naar Rotterdam voor het eerst naar zijn werk en de kinderen gaan weer naar school.

Het weer is wel wat beter maar het gaat in de loop van de dag weer stormen. We varen tot Oegstgeest bij Verhaar maar die is weer niet thuis.

7 Feb. Ook deze morgen zijn we er niet vroeg bij en als het half 10 is, weten we dat hij er geen lasser bij kan krijgen die ons helpen kan. We varen naar Katwijk, maar als we in het dorp komen is het water te laag om door de brug te komen. We proberen het 3 keer, ook nog met een bootje ervoor, maar niets helpt.

Ze besluiten het gemaal stop te zetten en om half 7 proberen we het weer en ja, het lukt, al is het ook maar net. De schroef gaat verschrikkelijk te keer, ik ben benieuwd hoe dat er uit zal zien als we leeg zijn. We varen 's avonds nog naar onze losplaats en dan is het ook al weer half 8.

8 Feb. Vanmorgen beginnen ze om half 10 met het lossen en 's middags is het c.a. 3 uur als ze moeten stoppen omdat er een lager uit is bij het bakje.

9 Feb. We beginnen vandaag weer om half 8 en zijn tegen 1 uur leeg, er is geen ijker en moeten we wachten. Als het zo tegen vier loopt en er nog niemand is geweest, varen we naar een steiger, daar kan de kolenman kolen brengen want dat is nodig. Maar vandaag komt die man nog niet en blijven we vanzelf liggen.

10 Feb. Vanmorgen is de kolenman er om half tien en als het klaar is gaan we gelijk varen, we klappen de hut want de brug draait niet. We varen zo onze weg terug en er is aardig wind gekomen maar toch duurt het niet zo lang als heen. We zijn om half 5 in de sluis te Gouda en om 5 uur varen we eruit. We gaan rechtstreeks naar de Waalhaven want we hebben met dat gerommel in Katwijk een stuk van de schroef verloren. Pa wil hier tegenover pier 7 banken om de schroef te verwisselen. Vannacht moeten we erop en hopen dat het klaar komt.

11 Feb. Het is niet klaar gekomen, het zit verschrikkelijk vast en Pa besluit naar Keller te gaan en daar komen we tegen de middag aan.

12 Feb. Maandag nacht of eigenlijk maandag morgen 3 uur, als de zaak bloot komt te liggen, halen ze er de schroef af en Jan laat de reserve schroef overboord gaan, maar deze komt niet goed terecht en daar breekt ook een stuk af.

Nu moeten we wachten, want eerst moet dat stuk eraan gelast worden en dan in een asbest bad langzaam gekoeld worden, dus wordt het de volgende dag 13 Feb.; om half 12 is alles klaar en ook een nieuwe schroef besteld. Het wordt er één die er lag, een bronzen en die wordt voor ons pas gemaakt.

We bellen het kantoor en moeten om 5 uur nog eens bellen. We besluiten samen te gaan statten, maar als Pa tegen 5 uur nog eens belt blijkt dat we direct bomen moeten laden voor Hamm, ja, en Pa die heeft eerst nog een afspraak en het wordt tegen zessen als we snel met een taxi naar boord gaan. We nemen Jits gelijk mee van het kantoor.

We varen direct naar de Waalhaven en laden 's nachts pas en zijn op 15 feb. half twee met deze partij klaar. We laden er nog een paar stammen bij en zijn om 3 uur 's middags geladen en varen nog naar Dordt, we slapen daar en vieren dan vast de verjaardagen van Pa en Jan. Maar het wordt mistig en we vrezen dat het morgen ook zo zal zijn.

16 Feb. Vanmorgen is het pot dik van de mist dus varen we voorlopig nog niet. Krijnie en Nel komen koffiedrinken en blijven ook eten.

Om 2 uur schijnt het dat de mist wegtrekt en we gaan het ook proberen, maar als we bij de Centrale komen valt het weer dicht en besluiten we terug te zakken naar de stad, voor de gezelligheid van de jarigen. En dat lukt, om 5 uur liggen we weer te Dordt en we buurten verder en we gaan ook bij Krijnie op bezoek nu het niet zo laat is.

17 Febr. Het is nog steeds erg dik als we vanmorgen wakker worden, het is nog steeds niet vaarbaar, maar tegen half 12 gaan we het weer proberen en het blijft goed zichtig. We zijn om 4 uur te Zuilichem en gaan daar even aan de wal en laten ons kroost zien en kopen boodschappen.

We varen om kwart over 5 weer weg en varen tot even boven Rossem. Het is te donker anders hadden we nog tot Tiel willen varen, we hopen dat het de volgende dag beter gaat.

18 Feb. Vanmorgen is het niet mistig en kunnen gelijk varen, om 7 uur vertrekken we en zijn om half 5 te Lobith. We doen daar onze boodschappen en gaan dan in de haven liggen om zondag te houden. Het wordt ook weer aardig mistig en verder boven Lobith schijnt het ook dik te zijn, er is bijna geen afvaart. In de haven vinden we nog bekenden; Veenstra, Jan en Rijn Goud.

19 Feb. We hebben een gezellige zondag en liggen vlakbij de kerk. Ook vandaag is het tot tegen de middag mistig maar dan gaan er nog heel wat schepen varen als het lichter wordt.

20 Feb. Vandaag is het ook weer te dik om te kunnen varen, maar zo tegen 11 uur knapt het op en we proberen het. We komen tegen enen te Emmerich en zijn om 2 uur geklaard en varen verder, het is net genoeg zichtig, het houdt niet over, maar we houden het aan de gang en zijn om goed 7 uur in de haven van het kanaal, er liggen nogal wat schepen.

21 Feb. Vanmorgen was het weer al dik en schutten ze niet. Om half 12 wordt het weer wat beter en het is half 5 eer we geschut zijn. Er wordt geschut tot 9 uur dus doen we nog een eindje tot voor de tweede sluis.

22 Feb. Vanmorgen komen we bij de tweede schutting erin en zijn verder nogal gelukkig en zijn om kwart over 8 te Harm en liggen vast bij een kennis vanuit de oorlog en buurten gezellig.

23 Feb. We lossen vandaag nog niet, misschien morgen maar dat is nog niet zeker. Het was vandaag weer mooi weer en niet mistig. En zo schiet de week al weer lekker op.

24 Feb. We lossen een beetje en dan is het weer gedaan, er liggen heel wat schepen met bommen, ieder krijgt zo een beurt.

25 Feb. Vanmorgen zijn we om tien uur leeg. We laden nog onze watertank vol en leggen de hut plat voor de lage bruggen. We zijn om goed 4 uur bij het Heber werk en gaan er in zo tegen half 6. Het is een mooi werk, we varen in een bak en gaan zo 16 meter omhoog. Als we boven zijn zetten we gang en komen om goed zeven uur te Dortmund. We vinden een mooi plaatsje, de hut wordt weer opgezet, we hebben het goed getroffen met het weer; alles droog.

26 Feb. Vandaag is onze Christina jarig, ze is nu 3 jaar, ze is het ook bewust. Ze krijgt ook een wagentje en 's middags gaan we wandelen en ook zij neemt haar wagentje mee (zie foto).

27 Feb. We moeten aan de overkant zijn maar beginnen pas om drie uur te laden. We krijgen vandaag 1 partij van 135 ton en morgen zeker de rest. We zouden de stad in vanmiddag maar daar komt niets van en bovendien regent het ook lekker.

28 Feb. Deze voormiddag laden ze nog niet veel en per slot komen we ook nog niet klaar. Vanmiddag gaan Pa en ik even het nodige halen.

1 Mrt. Vanmorgen maken ze ons klaar en half 1 hebben we het erin, we eten eerst en gaan dan verhalen naar de overkant naar het kantoor. Daar krijgt Pa de papieren en varen we af. Als we voor de sluis komen naast het Heber werk ligt het behoorlijk vol met schepen en wordt het half 8 eer we geschut worden. Het is een 16 meter diepe sluis, een kolossale hoogte als je er diep in ligt. We varen nog naar Dattel en slapen daar.

2 Mrt. Deze morgen schutten we om 7 uur, maar omdat Pa vergeten is, of liever gezegd, niet wist waar hij zijn Fahrschein moest halen, moeten we door de sluis weer vastmaken, Pa is er in de sluis vanaf gestapt en blijft 1,5 uur weg. De kantoren waren pas om 9 uur open dus Pa maar wachten, tegen half 10 varen we weg. We treffen het op alle sluisen nogal, doordat we er vaak net bijpassen. We liggen 's avonds om half 10 vast voor de laatste sluis, Friederich Haven.

3 Mrt. De volgende dag schutten we om kwart voor 7 af er zijn twee schepen, we varen gelijk de haven uit en zijn om goed half 11 te Lobith. We zijn om half 1 klaar en varen nog naar Dordrecht, daar zijn we voor half 8. We liggen bij Kees en Krijnie voor de deur. Jan gaat op zoek naar Lize en Jits en deze komen tegen 9 uur pas aan. Ze waren bij Tante Lies, ze hadden een woonark gehuurd en achteraf bleek dat hij onbewoonbaar was. Dat was een tegenvaller en nu hebben ze dan wat anders gevonden en hopen dat dit wel zal lukken. Krijnie en Kees en Nelly gaan om half 1 weg en Lize en Jits om half 2, er is zoveel te bepraten; ze wilden 's woensdags in ondertrouw gaan dus gaat er weer een kind een nieuw gezin vormen.

4 Mrt. We moeten helaas de volgende dag varen omdat de lading de 6e in Brussel moet zijn. We beginnen om half 6 en zijn om half 11 te Wemeldinge. We krijgen die dag, als we net van Dordrecht zijn een lekke waterleiding maar die weten ze professioneel te maken en zo varen we verder.

Er liggen heel wat schepen te Wemeldinge en dat kost ons 2 schuttingen. Als we in de sluis liggen te Hansweert is het water boven peil dus van weg varen komt niets meer. We blijven in de sluis haven liggen en houden daar zondag.

5 Mrt. Het is mooi weer maar het blijft mistig deze morgen, tegen elven wordt het wat beter en gaan al de schepen die geen zondag houden, varen. Een blijft er maar bij ons. We gaan 's middags naar Kruiningen naar de kerk maar komen wat laat omdat de dienst om half 3 aan ging. We treffen uit de kerk de familie Lergner en drinken daar een kopje thee, het is fijn elkaar weer eens te spreken.

We nemen twee van hun meisjes mee naar boord en 's avonds past Marjan daar met dat meisje op en komen zij bij ons buurten. We hebben dus weer een echt gezellige zondag gehad. De preek die we zondagmiddag mee hebben gekregen was er ook weer één die ons schuld bewust doet zijn, dat we te weinig in ons leven denken om God de eer te geven. We zijn altijd maar te druk met onszelf. Het is half elf als we te rusten gaan.

6 Mrt. Deze morgen is het niet meer mistig en Pa staat om half 5 op en om 5 uur varen we de haven uit. We hopen deze dag niet te laat in Brussel te komen, maar zo we gehoord hebben, kan het erg druk zijn op het Kanaal. We zullen het wel zien. We zijn om zeven uur te Brussel en gaan gauw naar de Kasteeldreef. Wat zijn we blij dat we elkaar na een jaar weer allen gezond mogen aantreffen.

7 Mrt. We moeten nog niet lossen, Pa en ik gaan nog eens een keer de stad in en 's avonds komen Nel en Jacques op bezoek.

8 Mrt. Deze avond gaan we naar de Esiaan, naar Heuvelman, ook daar is alles heel goed.

9 Mrt. We gaan deze avond nog een keer naar de Maas en dan wordt het weer afscheid nemen.

10 Mrt. Deze dag komen we met de middag leeg en dan gaat het weer leeg op Rotterdam aan. We treffen het buitengewoon slecht met de sluizen en zijn pas om 12 uur buiten Windham, we gaan nog door naar de stad.

11 Mrt. Vanmorgen zijn we om half 7 begonnen, we moeten eerst klaren aan de grens en dan op Hansweert aan, maar daar is ook alles verkeerd. We eten eerst nog rustig ons middagmaal en dan worden we geschut. Maar op Wemeldinge kunnen we er ook niet bij dus weer wachten; we zijn even voor 4 uur buiten, dus wordt het een latertje naar Dordt, pech, maar niets aan te doen, de hoofdzaak is als we er maar komen.

Jan teert nog even zijn dekken af en ik ben al weer druk voor m'n eten voor zondag. Het weer is rustig en dat is met een leeg schip ook wat waard.

Bij de sluis van Hansweert ben ik nog even bij Mijntje geweest, die maken het ook allen goed, met

Juli verwacht ze haar tweede. We zijn om kwart voor 9 te Dordt. Jan gaat gauw met de brommer aan de wal om de kinderen op te snorren.

12 Mrt. Het is te laat voor de kleintjes, ze slapen al en Lize en Jits zitten op de ark, maar Krijnie en Nelly komen nog en Kees komt om half elf nog. Het wordt een drukke zondag en 's middags gaan we ook nog naar Zwijndrecht naar de ark kijken, er is nog niet veel klaar en het is een oud geval maar als ze wat gespaard hebben kunnen ze het mooi opbouwen.

13 Mrt. Maandag gaan we naar Rotterdam en hebben direct nog geen orders, ik zou eerst naar Dordrecht maar het wordt zo laat met het eten en alles dat ik besluit om in Rotterdam te winkelen.

14 mrt. Dinsdagmiddag gaan Jan en ik met Christina nog even de stad in en kopen wat nodig is en dinsdag avond moeten we om 10 uur op de boot zijn om stammen te laden voor Keld, dat wordt een lange reis. Als we terug komen zullen Lize en Jits gaan trouwen, we hopen voor hen dat het niet te lang aan loopt.

Vannacht laden we door en komen met de avond klaar tegen acht uur, we varen vlug achter in de haven want we hebben al zoveel gebotst daar aan de buitenkant dat we het dik zat zijn. We hebben een rustige nacht gehad en vanmorgen om goed 7 uur was de ijkmeester er, we behoeven niet op papieren te wachten dus gaan we maar op pad.

We gaan de Lek op en gaan nog even aan om gedag te zeggen te Vreeswijk, dat is ook al zowat 3 maanden geleden, alles was nog goed, Nel is haar stem weer kwijt, die zenuwen ook. We gaan om half vier weer weg en varen tot 10 uur, dan zijn we boven Renkum.

We beginnen weer zo gauw als het dag is en zijn om half tien te Lobith, daar de inkopen vlug gedaan en dan op pad. Als we bij de de groene boot komen, verteld hij dat we niet groen kunnen klaren maar aan de steiger moeten. En dan wordt het avond en nog niet klaar.

De volgende morgen zijn we de eerste en nu komt ook Gerrit even aan, die waren er gisterenavond ook om half 8 al. Jammer dat we elkaar niet hadden gezien. Nu zijn we klaar dus gaan vlug verder, we komen tot Krefeld en houden daar zondag. Het weer is bar slecht geworden, dat wordt geen wandelen met de zondag. Ik heb zaterdag gewassen in verband met het naaien en heb het nog aardig getroffen.

Foto: Mam met hakjes op de luiken

Zondag is het inderdaad niet mooi, er vallen nogal wat buien en het is koud.

Maandag gaan we om 6 uur de haven weer uit en varen tot boven Wesseling, we proberen nog wat kolen te krijgen, maar dat lukt niet, het is ook eigenlijk te laat, het is al 10 uur.

De volgende morgen weer vroeg op pad, het is gelukkig niet mistig maar wel koud, we komen nog tot Braubach. Ze maken nog even het oliefilter schoon en dan gaan we om half elf slapen.

Ook deze morgen staan we om half zes op, het weer is wel wat beter maar het is koud want het heeft gevoren, de lente zet niet best in. Eergisteren hebben we nog even bij Kas langs gelegen, die moesten laden voor Antwerpen. Daar was ook alles heel goed, leuk ze weer eens te spreken. Ik zat wel in de rommel want met het naaien staat nu eenmaal niet alles op zijn plaats. We hebben vandaag het Log gehad en varen nu een stuk boven Mainz, we komen aan Germersheim maar het is ook nog 10 uur eer we gaan liggen.

Deze morgen maar weer de ankers op en verder en zijn om 10 uur te Mannheim, we geven daar het blusapparaat af en hebben orders om aan het park de loods op te vangen; hij komt tegen 12 uur aan boord. Hij heeft het slecht naar zijn zin omdat we maar langzaam varen. Hij krijgt het klaar dat we achter de Ninni gaan als die ons achterop komt. We varen nog naar Reiner Heim maar geen Ninni. Deze morgen beginnen we weer vroeg, dat is half 6 en als het 9 uur is dan komt de Ninni, we zijn al bijna aan Karlsruhe. Als we boven de brug zijn, maken we vast. We gaan nu aardig wat harder en als het goed blijft gaan kunnen we om half 8 al in de haven zijn.

Als we bij de haven komen staan er rode lichten op en kunnen we niet binnen. We gaan ten anker

en gaan de volgende morgen, 25 maart, de haven in. Het is aardig mistig vanmorgen en dat duurt tot half 8, dan gaan we de haven binnen en als we op onze losplaats zijn beginnen ze om half 10 te lossen en zijn we 's avonds leeg. We varen nog naar de andere kant en gaan wassen en naar bed.

26 mrt. Nu is het zondag en we genieten van de rust. We gaan ook nog wandelen. We weten dat we maandag buizen moeten laden in Strasbourg voor Rotterdam. Als we vlot laden kunnen we nog voor de Pasen af zijn.

27 mrt. Om half negen worden we gemeten en varen dan naar onze laadplaats. We beginnen met de middag met laden, de hele partij is er nog niet en morgen gaan we verder met laden.

28 mrt. Ook deze dag komen we niet klaar.

29 mrt. Woensdagmorgen zijn we om twaalf uur klaar om te varen. De loods is er ook dus begint de afvaart. We varen tot Mannheim. We hebben ook weer wat met de motor want die rookt zo. Er is verzuimd olie in de carter te gooien en nu denkt Pa dat er een zuiger niet goed is. De motor blijft toch lopen.

30 mrt. We gaan de volgende morgen verder, het rookt wel aardig maar extra warm is de motor niet.

31 mrt. We komen vrijdagavond op de grens en daar is het zondag dienst en klaren ze ons niet meer. We gaan daar naar de kerk, het is lang geleden dat we een Goede Vrijdag dienst hebben beleefd.

1 april. Zaterdag zijn we om negen uur klaar, dan varen we af. We komen zonder ongelukken tot Dordrecht om 5 uur. Jos en Aart zijn ook bij Krijnie en we liggen daar voor de deur. Later komen Krijnie en Kees ook en ik moet nog wat boodschappen doen.

Jos is vandaag jarig en morgen Nelly, dat geeft altijd wat drukte. Lies en Jits zijn dit weekeinde te Fruhen, dus die zien we nu niet. A.s. Donderdag over een week gaan ze trouwen, dat brengt altijd wat drukte mee. Jos krijgt een horloge met bandje, ze is er blij mee en Nel krijgt wat bedeltjes en wat aardigheidjes.

2 april. Zondagmorgen gaan we weer ter kerke en als we terugkomen is Krijnie niet erg lekker. We gaan weer terug naar haar huis, want dat is nodig. Er wordt het één en ander geregeld en om half vijf 's middags is Krijnie moeder geworden van Corina. Alles is vlot verlopen.

3 april. Lize en Jits en moeder komen ook de tweede paasdag terug van Arnhem. Ze keken alleen op dat alles al achter de rug was en alles zo goed is gegaan.

4 april. We moeten die dinsdag naar Rotterdam en lossen woensdag onze buizen.

6 april. Donderdag zijn we leeg en varen nog naar Keller. We zijn daar een week zoet en als het woensdag avond is, kunnen we net op eigen kracht naar Dordt varen want het lager past niet erg en de oliedruk zakt, maar we zijn er en gaan vrijdag weer terug. Ik ben zelf vooruit gegaan om het één en ander te regelen en nog boodschappen te doen. Jan is nog bezig schoon schip te maken, alles ziet er zó uit.

Het wordt een gezellige avond, de dominee komt ook nog op bezoek en zo breekt dan de grote dag aan; het weer is niet zo mooi. Nel en Jac komen ook uit Brussel, dat vinden we erg fijn en zo zijn we met 39 mensen bijeen op het feest. Het is een mooie dag en om 9 uur gaan we weer naar boord want Lies wil nog wat thuis zijn. Die van Arnhem gaan om 8 uur terug en de mensen uit Vreeswijk zijn om 7 uur al weggegaan.

We praten aan boord nog wat tot half 2 en dan gaan Lize en Jits hun wittebroodsweken beginnen.

14 april. We vertrekken om half 2 uit de haven. Nel en Jacques varen mee naar Keller, ze hebben geen haast. We gaan 's middags nog naar de stad, Pa kan niet mee. We moeten om 5 uur 's middags in de Merwede haven bomen laden, dus daar moet ik heen, ik breng ze op de trein en dan is alles weer voorbij. Wij gaan weer laden voor Mannheim en hun gaan weer terug naar Brussel.

15 april. Zaterdag laden we niet en liggen rustig in de hoek maar 's middags gaan we op stap naar Rotterdam; daar zal een bijeenkomst zijn van neven en nichten. Daar is het erg gezellig, ook Pa is daar en Jo en Jan. We zien daar de hele familie bijeen. We gaan om 10 uur weg en dan wordt het pas gezellig want ze gaan spelletjes doen. Maar ja, het wordt toch al laat eer we nu eens aan boord zijn. Om 12 uur zijn we aan boord, alles is goed.

De volgende dag is het weer zondag en genieten weer van de rust. 's Avonds gaan we bij Jaap en Riek op bezoek, die liggen twee havens verder. Maandag komen we niet klaar en dinsdag komen Lize en Jits nog op bezoek met de foto's, die zijn allen goed uitgevallen. Ze slapen beiden aan boord. Lize gaat in Rotterdam van boord, maar Jits gaat nog mee naar Keller, daar moeten we nog wat afhalen.

We gaan langs Dordt om de trap van de ark af te zetten en kijken nog even om de hoek bij Krijnie en Kees, het kleintje, Corina, groeit lekker en Krijnie maakt het ook goed, en dan gaan we weer op pad. We varen tot half tien en zijn dan boven Nijmegen.

20 april. Donderdagmorgen varen we naar Lobith en doen daar onze boodschappen. Als we terug komen blijkt er een moer of bout stuk want er lekt iets, het duurt een uur eer het weer klaar is en gaan dan op pad, het is dan al half 12. We varen nog naar de Barelse brug.

21 april. Om half 6 loopt de wekker weer af en gaan we weer verder, we varen tot Keulen, het is tegen tien als we gaan liggen. We hebben Kasper nog niet gezien en vermoeden dat hij al af zal zijn.

23 april. Vanmorgen beginnen we weer om half 6, het is mooi zacht weer. De natuur is alweer zo mooi; alles groen. Er zijn veel schepen op de rivier en hebben nogal eens vertraging. Om 8 uur zijn we te Koblenz en daar houden we dan zondag.

24 april. Het wordt een rustige zondag. 's Morgens krijgen we bezoek van een Jehova getuige en 's middags gaan we nog wat wandelen.

25 april. Maandag beginnen we om half 5 en komen tot Oppenheim.

26 april. We beginnen vanochtend niet zo bar vroeg en komen om half elf te Mannheim, we lossen niet meer.

27 april. De wekker loopt weer af om zes uur, het viel vanmorgen niet mee om wakker te worden. Maar dat bleek aan de wal ook zo te zijn, er waren nog verschillende winkels dicht. Lien en ik zijn er samen op uit geweest, erg gezellig en negen uur zijn we klaar en hebben de boodschappen aan boord en vertrekken wij.

Maar wij klaren groen en Kas niet dus nu gaat ieder zijns weegs. We zijn eerder klaar dus zwaaien en praten nog ten afscheid en gaan we op pad, Kas moet te Wesel zijn eerste partij lossen, dus was het toch ook niet voor lang geweest.

Nu zijn we al een poosje boven de Roer en varen nog steeds. De kinderen hebben een leuke dag gehad gisteren en nog aardig goed weer, maar vandaag was het weer toch heel wat beter.

25 juli. Het is alweer een jaar geleden dat onze Jacolina is geboren. Wat gaat zo'n jaar toch snel voorbij. Ze is het zich niet bewust dat ze haar eerste jaardag viert. De groten hebben met mooi papier haar stoel versiert, maar nog geen tel heeft ze erin gezeten, alles heeft ze eraf getrokken. Ze krijgt wat speelgoed voor in haar box, daar heeft ze plezier in, vooral haar mondfluit, dan staat ze van de ene been op de andere, want muziek trekt aan.

We hadden gedacht dat ze met 1 jaar wel zou lopen maar dat is niet zo. Ze staat wel en loopt langs maar los is er nog niet bij. Ze is goed vlug, ze klimt overal op en in een wip is ze in de stuurhut.

1 aug. Nu kan ze los lopen, het is nog wel wat wankel maar dat wordt meestal snel beter als ze daar eenmaal de smaak van te pakken hebben, ze is wel de vlugste van de elf. We hebben bij Basel gebroken grint geladen voor Wesel en we hopen er morgen te komen. We hadden gehoopt Kas hier te treffen maar niets gezien. Basel is een prachtige stad maar de boven Rijn is niet zo mooi als de midden Rijn, het zijn aan beide kanten bossen en verder is er niets te zien. We hebben mooi weer getroffen.

4 mei 1962 Het valt niet mee om er weer mee te beginnen (het schrijven) maar om zoveel redenen is het toch nog wel interessant. Vanmorgen zijn we om half vijf van Arnhem vertrokken en waren om half zeven te Lobith. De steiger was bezet dus even wachten. Om zeven uur zijn we aan land gezet om alles te regelen. En toen we klaar waren kwam Gerrit met Mina voorbij.

We konden groen klaren en hun ook dus hebben op hem gewacht en tot Rees samen gevaren, het voer wat zwaar en zodoende zijn we maar ieder op zijn eigen gegaan. We zijn nu vlak bij de Roer en doordat we maandag in Keulen moeten zijn gaan we nog wat door. Eigenlijk wel jammer maar niets aan te doen, zo is het schippersleven nu eenmaal.

5 mei. We hebben zondag te Krefeld gelegen en daar kwamen Jan en zijn meisje en haar ouders ons nog een bezoek brengen. Dus Jan bofte weer eens.

6 mei. Maandag gaan we om vier uur varen en komen om 15.00 te Keulen, we lossen niet meer, dus wordt het de volgende morgen.

7 mei. We komen om half twee leeg en daar komen Wiets en Bets ook bij ons. We varen die dag samen verder, dat was gezellig. We varen tot Wesseling en buurten wat gezellig.

8 mei. De volgende morgen wordt afgesproken dat we om zes uur gaan varen maar Pa verkijkt zich een uur en het is vijf uur, ook al niet erg. We varen nu tot boven het enge deurtje en houden avond.

9 mei. Wiets moet in Engelheim nog een partij lossen maar is 's avonds toch weer bij ons te Mainz, dus gaan we weer verder buurten en t.v. kijken.

10 mei. Nu is het wel weer voor het laatst want hun moeten verder door en als we hier gelost hebben moeten we naar Frankfurt. We komen om half twee klaar en doen nog twee sluizen op de Main. Toen we door de tweede sluis waren wilde Pa en Jan nog naar de derde varen maar het is niet best te zien en laten we nu aan de verkeerde kant van de kribben zitten, dus omhoog, en het is daar alles steen dus komt het hard aan. We vallen nog rond van stroom af maar het achterschip blijft zitten en toen Pa wat heen en weer draaide ging hij weer wat vooruit en plotseling een hevig lawaai en toen ging de motor aan de haal. Nu bleek dat de schroef er af was en 1 roer eraf, nu, daar lagen we dan. We hebben alles geprobeerd, met een draad en anker, om het schip er af halen.

Tot slot zijn ze in het ruim gestapt en wat rollen naar voren gerold en het schip ging er toen van zelf af! Het was in de bedrijven half twee 's nachts geworden, we zijn toen voor anker gegaan en gaan slapen. Nu zat er een Hollandse buurman achter ons en die zouden we de volgende dag proberen op te vangen.

11 mei. Vanmorgen komt hij c.a. zes uur voorbij en hij wil ons wel meenemen naar Frankfurt, we zijn om half tien op onze plaats. We lossen nog de grote rollen en maandag de rest. Pa informeert naar werven en we weten nog niet waar het gerepareerd moet worden. Pa is druk aan het typen voor de verklaringen. We hebben uiteindelijk achter in de haven van Frankfurt alles gerepareerd in 8 dagen.

Foto: 25 jarig huwelijk pa en ma en bruiloft Jos en Aart 1962

20 oktober 1963. Het is lang geleden dat ik dit boekje sloot, maar nu zal ik proberen weer regelmatig te schrijven. We zijn gisteren net voor de middag voor de sluis terechtgekomen en nog niet geschut. Veel schepen gisteren en nu is het mistig. Het is zondag maar ik ben wat triest gestemd. Een mens kan het wel eens moeilijk hebben en komt er niet uit.

Toen we er niet meer door kwamen voor zes uur ging Pa vragen voor een spoed schutting maar dat ging niet meer dus moesten we vandaag verder want hier voor de sluis blijven gaat niet met al die schepen langs zij. En nu vanmorgen is het pot dicht, dus ook niet schutten.

Ik zie het nut er niet van in dat we gisteren niet af konden en nu weer die mist, dat het persé laat moet worden eer we liggen aan de kade van Mainz. Gister mot gehad met een nazi man die te hard stopte met gevolg dat onze boeien krom zijn, veel praats maar uiteindelijk blijven we met de rommel zitten.

Pa verzuchtte gisteren 'was de schuit maar verkocht, al was het volgende week'. Ja, Pa krijgt er genoeg van. Ook dat zet vaak een domper op mijn leven, ik weet niet wat er gebeuren moet en waar we terecht zullen komen.

Hier is de woning zo naar mijn zin en er is ruimte. We moeten alles wel overgeven en het zal wel komen zoals het goed voor ons is. Maar dat gelaten afwachten is niet zo gemakkelijk als je wel eens voorwendt.

Met de kinderen gaat ook niet alles zoals je graag zou willen. Nel en Jan zijn nu onze grootste zorgen, misschien zien we het wel verkeerd maar Nel zit vast in de netten van de andere kant en Jan denkt dat hij overal recht op heeft.

Wij als ouders hebben eenvoudig gehandeld zoals het ons voorkwam dat het goed is. Het is verschrikkelijk moeilijk om grote kinderen te leiden. Wij worden vaak te scherp en zeggen wat teveel en dat vergeten ze niet meer, wel wat ze zelf zeggen en dat dit ons ook pijn doet. Ja, we zijn er nog niet. We zijn heel gelukkig met onze jongste twee en dat geeft weer een zonnetje in ons

gezin.

Foto: mama met Christina en Jacolina

22 oktober. We zijn zojuist de haven van Brühl uitgevaren met bestemming Aalsmeer. We hebben een paar dagen mooi weer gehad, maar nu is het weer mis. Het is ook herfst en dan heb je niet veel moois meer te verwachten. Het was kwart over 4 toen we de haven uitgingen en ik weet niet hoe ver we nog zullen varen.

We hebben gisteravond met oude bekenden gebuurt, Vermeulen, die hadden nu al twee jaar dit nieuwe schip en we hadden hun nog niet getroffen. Wel gezellig eens weer buurten.

We zijn maandag wel familie tegengekomen; eerst Jos en Aart, die moesten naar Stuttgart, daarna Logges met hun spits en daarna de 'Ina', toen nog Geert Besjes, die had zondag in de haven van Brühl gelegen, en wij zondag voor die nare sluis.

De jongens zijn volop aan het boenen want we zagen er verschrikkelijk uit. We hebben vanmorgen nog eens ernstig met Jan gesproken. We hopen dat het wat beter gaat. Hanna geeft ook weer moeilijkheden met haar schoolwerk; werken doet ze graag maar haar schoolwerk geeft altijd reden tot mopperen. Ik vind dat erg moeilijk en weet daar niet goed raad mee. Als ik wist dat er voorlopig nog geen verandering komt in ons werk, zou ik er nog over denken haar weer ergens op school te doen. Wat kan een gezin soms problemen hebben. We waren om half zeven hier beneden de brug van Boma, dus twee uur varen van Brühl.

23 oktober. We konden vanmorgen niet om zes uur beginnen want het was pot dicht, om half tien werd het vaarbaar voor de afvaart dus nemen we de kop voor. Het blijft gelukkig aardig zicht en komen net beneden Xanten het is zeven uur, het begint al vroeg donker te worden.

Jan is gisteren van de boventrap gevallen en heeft zijn elleboog bezeerd, het is nog aardig dik ondanks de azijn verzorging en ik brandde mijn hand met het koffie zetten, maar gelukkig nog geen blaren hoewel het erg veel pijn deed, zo is er al eens wat in een gezin.

5 november. We zijn vanmorgen de grens gepasseerd, de bestemming is Munster, dus nu eens niet de Rijn hoog op. Onze Jan is er zaterdag in Dordt afgestapt om naar Dinie te gaan en toen gisteren Pa belde naar Maasbracht, hoorden we dat hij naar de 'Donald Duck' is gegaan, dus zullen we hem wel kwijt zijn.

Hij moest aan boord zijn om het schip naar de werf te brengen, er moet nog een motor ingebouwd worden.

We hebben deze zondag in Tiel gelegen maar hadden het rustig, Nel en Sander waren er en de Krouwels waren niet thuis. Vorige week was het heel wat drukker. We lagen toen in Aalsmeer; Lize en gezin, Marjan, Nel en Sander, Jo en Jan en Bep met haar gezin hebben we allen in twee dagen gezien.

Toen we leeg waren zijn we naar Rotterdam gevaren, daar een partij in de nacht geladen en de volgende nacht hebben we afgeladen te Zwijndrecht.

Daar troffen we de Spes nog even aan, die moet ook naar Munster.

Gisteren werd Jacolina niet erg lekker en had ook wel wat koorts maar nu de tweede dag gaat het weer prima, ze heeft praatjes voor drie. Het is mooi weer, gisteren morgen hadden we wat mist gehad en vanmorgen heel even. We hopen met een half uur aan de eerste sluis in Wesel te zijn en hopen dat het niet erg druk zal zijn. Hier op de rivier is het niet druk, we zullen wel zien.

Ons gezin dunt wel uit zo nu Jan ook al weg is. We hopen dat we nu gauw een koper hebben, dan is die zorg ook weer voorbij.

6 nov. Gisterenavond waren we om 6 uur voor de sluis en vanmiddag om 1 uur waren we er door, dus er lagen heel wat schepen. We varen nu geloof ik ook in de sluis. Het weer is mooi, ik tref het wel met de was maar ik mis de centrifuge wel hoor, het is nu nog niet droog.

Jacolina is zo goed als beter, die kan er morgen ook weer uit. Ze heeft denk ik een flinke kou gehad.

7 nov. Het is weer mooi weer, we zijn om kwart voor vijf de sluis al ingegaan en nu liggen we in de volgende sluis. Jos en Aart kwamen de vorige sluis uit. Ja, het was even een woordje en voorbij waren ze weer. Ze maken het goed en ze zitten nu al een paar maanden boven. Bij de laatste sluis lag de 'Spes', daar hebben we mee gebuurt, dat was lang geleden.

8 nov. Heden morgen om half zeven op stap, het gaat niet zo hard er zit een motor voor ons die heel voorzichtig vaart dus moeten we steeds stoppen. Ik weet niet hoelang het nog varen is maar Pa dacht er met de middag te zijn.

Het is erg slecht weer geworden, hard waaien en zo nu en dan stortregen. De 'Spes' moest leeg naar Schwelgern om ijzer voor Holland te laden. Ik hoop maar dat we bij Munster moeten laden want leeg varen bij winterdag is altijd wat; is het geen regen dan wel wind en anders wel beide. Het is vrijdag maar de werkzin ontbreekt. Ik heb iedere dag hoofdpijn als ik opsta en als ik dan wat aspirine slik is het wel houdbaar, ach, ieder zal wel eens wat hebben.

10 nov. Het is zondag dus rust. We hebben heerlijk lang op bed gelegen en nu worden we bij de burens Vermeulen gevraagd voor de koffie. Het is vanmiddag kerk in de stad, daar zal Ds. Wiphema uit Ruhrort spreken.

11 nov. Maandag beginnen we met lossen maar komen niet leeg want 's nachts begint het te gieten dus stoppen ze. De volgende morgen is het iets beter maar staat er heel wat wind. Als we leeg zijn moeten we de stuurhut klappen dus hopen op droog weer en dat lukt ook.

Als we woensdagavond voor de eerste sluis liggen begint het te regenen dus bouwen ze vlug de stuurhut op. Dat kan nu want deze sluis is hoog genoeg en daarbuiten ook.

Het wordt nog negen uur want hier liggen 4 schuttingen voor. We moeten in Duisburg vlokken zand laden voor Littoien.

Donderdag is onze Hannie jarig en komen we op onze laadplaats, we treffen de 'Spes' nog even die moeten ook naar Neuss. we laden donderdagnacht, niet zo leuk voor Pa maar dit is niet anders. We zijn om 6 uur 's morgens klaar en als we gegeten hebben gaat Pa nog een uurtje slapen. Dan is het acht uur en gaan we op pad. We liggen lekker scheef door het water wat in de lading zit.

15 nov. Teuny was na het boenen flink nat. Ik hoop maar dat het droog is als ik mijn boodschappen moet doen. Hannie heeft gisteren een goede verjaardag gehad. Een grote pop en een koffiepote en eigen kop en schotel en parfum, ik vind het nog wel gaan en ze was ook best tevreden.

Foto: Hanna

16 nov. Vandaag varen we niet verder dan Tiel en daar komen Jits en Nol nog even kijken en toen vertelde Jits dat Manus van Lien, plotseling was overleden, het is heel erg voor Lien en haar gezin. Maandag wordt hij begraven, hij was nog erg jong, ik geloof 45 jaar.

We kregen te Lobith ook bericht dat Gerrit van Mina een hartaanval heeft gehad, het was eerst nogal kritiek maar nu was het gevaar weer wat geweken, ze lagen te Muiden en daar moest hij 6 weken in het ziekenhuis blijven en dan hoopten ze weer terug te komen met behulp van anderen. Dit is wel erg als ze een jaar stil zouden moeten liggen.

Ja, zo kan er ineens verandering komen in het gewone bestaan en leven. Wat is er al geen ellende in de wereld. God sterke Mina maar ook die jonge weduwe die met al haar zorgen alleen blijft zitten.

Marjan is zondag bij ons geweest, verder waren er geen logé's. Lize kon niet komen want Robert was weer niet in orde en Nel had het zeker weer te druk in Vreeswijk.

19 nov. We hebben een goede zondag gehad.

20 nov. Marian moest weer terug naar Bep dit wordt dan haar laatste reis dat ze achterblijft. Het stormde vanmorgen, ze hebben er eerst nog een dekkleed over gedaan en toen op pad. We waren om twee uur hier op onze losplaats, Ravenstein, dit was eerst Littooien maar veranderd. We weten nog niet of we morgen lossen.

Ze geven windkracht 10 op dus zware wester storm. Hier merk je er niet zoveel van. Vandaag is het een afscheid voor altijd voor Lien van haar man.

Och, op zondag heb je drukte om je heen maar ze blijft toch maar alleen achter. Het zal haar zwaar vallen.

Ik had er zo graag bij geweest maar kon onmogelijk weg. We hebben nog gehoopt dat Jan gisteren was gekomen, dan had ik wel weg gekund, maar dat is niet zo. Ik ben vandaag met Jacqelina naar Leulichen geweest en heb daar alles nog gezond aangetroffen.

We waren allen blij elkaar te zien, dat was alweer 2 jaar geleden dat ik daar voet aan wal had gezet, een heerlijke middag en avond gehad. Om half tien moesten we weer afscheid nemen maar we hoopten allen dat het niet weer zolang zou duren.

21 nov. Pa is aan het bellen en komt zo wel met het nieuws. We moeten kolen laden in de Waalhaven voor de Neckar, dus twee sluizen van Stuttgart af, dus een lange reis. We varen nog bij de 'Donald Duck' langs en Jan huist zijn spullen over.

De volgende dag varen we naar de Stieltjes kade want de boot is nog niet binnen, het stormt ook heel erg. We gaan naar Oom Kees, die maken het goed, heel goed zelfs.

En daar s ook Teun Meintje, die heeft een stuit beknelt en was voor zaken in Rotterdam.

Onze Jan is achtergebleven in Kerkdriel, dus die zijn we voorgoed kwijt.

Als we contact hebben met Roel Bakels komen er kopers voor ons schip. We liggen op de boot te wachten in de Waalhaven en daar komt er één, en zaterdag als we geladen zijn komt er nog één met zijn vrouw en dat gaat door, een schipper Romp.

31 januari is de uiterste datum voor de oplevering dus is het er toch nog van gekomen. We hopen maar dat er ook werk en wonen voor ons uit de bus komt als we weer af gaan.

Dan hopen we dat er bericht ligt te Lobith. We laden met de buurman Smit van de Francina die heeft ook kolen voor dezelfde plaats. We zijn gisteren morgen van Lobith vertrokken en nu zijn we nog niet in de Roer, het is ook zulk hoog water.

28 nov. Vandaag vieren we Lize haar verjaardag, alweer 26 jaren geleden, waar blijft de tijd. Ik kan me alles nog heel goed herinneren, hoe alles ging. We hebben te Lobith Aart ook nog gezien en gesproken, hij was alleen aan boord, Jos was te Hedel en de spullen ook.

Ze gaan op de Frederik varen, ook een schip van Kees zijn baas.

Kees en Krijnie hebben we zondag bij ons gehad en Nel en Marjan en Sander, dat was weer eens wat drukte.

We hebben nog een hele ruk voor de boeg, we gaan maar 4, 5 of 6 km, wat een snelheid he? Het water zakt nu al aardig hoor, dus zal het wel beter worden. We lopen iets harder als onze buurman maar blijven bij elkaar, dus houden wij een tandje terug. Het is nog donker en de hele dag diezig geweest.

Gisterenmorgen zijn we om 10.00 uur pas gaan varen van Lobith, het zat pot dicht.

8 december. Zondag zijn we nog niet op onze losplaats gekomen, het is weer een heel bewogen week geweest. Zondag vorige week lagen we te Keulen. Daar zijn we naar de kerk geweest en zijn

daar weer verkwikt en versterkt in ons geloof.

Maandag zijn we om 6 uur vertrokken, het ging alles niet zo vlot. We waren woensdag aan 't Gour, daar hebben we met de buurman om voorspan gevraagd. We gaan dus weer verder, de voorspan tegemoet. We waren net onder Kaub toen de voorste boot bij ons was.

En juist toen werd het koelwater zo heet, Teun moest er water bijgieten, hij draaide de dop er af en daar spoot het kokende water zo over zijn arm en gezicht, dat was me een toestand. Met al die bedrijven vloog de boot ons voorbij, veel te hard om een draad af te geven, hij moest toen weer terug zakken, ik heb snel bij Teun wat brand zwachtels erom gedaan, meer kon ik toen niet doen want ik moest het schip sturen en Pa bij de motor. Teun liep te kramperen over het schip en ik was ook onmachtig hem nu verder te helpen en buiten had hij de minste pijn.

Toen bleek dat de drijfriem van de pomp stuk was, dan was het ook geen wonder dat de motor geen water kreeg. Hannie en Teun moesten Pa even helpen, maar eerst hebben we vast gemaakt aan onze sleep, toen de motor gestopt, alles was nu vlug gedaan en kon ik Teun helpen.

Het liet zich erg aanzien; aan de onder arm zat geen vel meer op en met zijn gezicht viel het nog mee, ik heb er levertraan zelf opgesmeerd en dat hielp ook tegen de pijn. We hebben ons toen naar gestuurd en Pa vanzelf weer achter met de suiker de volgende dag.

De wens was toen weer: 'gelukkig is dit de laatste reis naar boven want het is toch wel zwaar voor Teun en Pa'. Nu kan Teun niets doen met die arm dus moet ik weer bijspringen. Ja, zo is er altijd weer wat. Maar het gaat goed met Teun zijn arm dus hopen maar dat hij morgen weer helpen kan.

10 december. Na de zondag rust kan Teun weer buiten helpen. We hebben een goede zondag gehad. Zondagmorgen kwam de familie Booy ook nog naast ons liggen en hebben tweemaal een hele kerkdienst gehoord via de band, de kerk uit Lobith.

Nu is het twaalf uur in de middag en zijn we in de laatste sluis voor onze losplaats, eindelijk, zeggen de heren schippers, het was voor mooi een te lange reis. Maar verveeld hebben we ons niet, hoor, de burens zijn gezellig. Nu heeft de buurjongen de mazelen dus staat de buurvrouw alleen aan het dek. Het gaat goed met hem, hij blijft goed monter ondanks dat hij erg bont is.

12 dec. Het is alweer donderdag, de tijd staat niet stil, het is ook nog steeds koud. Het leek er eerst op vanmorgen dat het wilde gaan sneeuwen maar dat is meegevallen. We doen nog maar steeds sluisen, vanmorgen nog 12 en nu moeten we er nog 5, we hopen dat we nog een eindje kunnen doen. We zijn onze burens kwijt, dat kwam zo uit bij een sluis, maar die zoeken ons wel weer op vanavond. Teun zijn arm is nu al weer beter en de buurjongen knapt ook al weer goed op, zo is er weer reden tot dankbaarheid.

17 dec. Gisteren was onze kleinzoon Robert jarig, ook al weer twee jaar. De tijd staat niet stil. We zijn vanmorgen vroeg begonnen met het laden en de buurman in de loop van de dag en samen zijn we nog naar buiten gevaren en liggen nu op vertrek, morgen zo God het wil zullen we de afreis aanvangen.

Het vriest nog steeds, wat of het nog worden moet, we hebben vandaag ook weer sneeuw gehad, en koud blijft het ook. We hebben 211 ton kolen in voor Nijmegen en Leiden. We hopen maar dat we vlot afvaren. Ja, het buurten loopt nu op zijn laatste benen, tot Lobith maar verder kan het al haast niet. Pa slaapt even want de dag was weer zwaar genoeg voor hem, we gaan straks nog een poosje over.

23 dec. Vandaag is het maandag, er is weer heel wat spanning geweest in het laatst van de week. Beneden Dusseldorf was het alles mist, we hebben langzaam afgevaren achter de 'Francina'. Vrijdagmiddag zijn we om drie uur te Wesel gebleven, Ina moest nog wat boodschappen hebben en het bleef dik.

De volgende morgen zijn we om elf uur weer begonnen maar nog niet veel beter, je zag niet veel maar we hebben hem laten drijven tot Lobith, en nu en dan moesten we wat draaien om te sturen. Twee keer zaten we voor de schepen maar alles is goed afgelopen. Bij de steiger lag de bakenmeester en die heeft ons de haven ingeloodst, dat was fijn.

We hebben gisteren een heerlijke zondag gehad en we zijn dankbaar dat we de haven hebben mogen bereiken. Nu is het half twaalf en verlaten we de haven, het is nu twee á drie kribben zicht en hopen zo te Nijmegen te komen. Dat wordt dan onze eerste losplaats.

De 'Francina' is voor ons uit en wil graag Gorkum halen. God geve dat hij er zonder ongelukken komt.

De kinderen zouden daarheen komen vanuit Veere. Alles is goed verlopen en een ieder bereikt de haven. Als we vrijdag leeg komen te Nijmegen is het weer pot dik dus maken we voor de sluis vast. De volgende morgen is het wat klaarder maar eer we buiten zijn is het weer mis en we maken hem buiten de haven weer vast en wachten tot na de middag.

Dan besluiten we hogerop en naar de andere haven te gaan, daar zijn we wat dichterbij de kerk. Het lukt en we liggen goed en gaan des zondags naar de kerk. Maandag gaan Jan en Dinie weer terug naar Maasbracht. Wij varen maandag naar Alphen aan de Rijn, dat is een heel stuk varen.

De volgende morgen gaan we weer verder en daar zien we de 'Francina' ook liggen, die is leeg en moet naar Rotterdam ijzer laden voor de Roer. Wij komen oudejaarsdag in Leiden. Lize is bij ons aan boord gebleven zondag, het is erg leuk weer bij elkaar te zijn, Jits komt naar Leiden. Pa en ik gaan naar het huis kijken in Dordrecht en vinden het groot genoeg voor ons.

We bepraten het nog wat en besluiten het maar te kopen, alles ziet er onderhouden uit. We zijn 's avonds om half negen weer terug aan boord, er zijn verder nog geen kinderen gekomen.

Om tien uur komen ze allen achter elkaar aanzetten, eerst Jits, dan Krijnie en Kees met Corina en Marian, dan nog Nel en Sander. En meer verwachten we ook niet, het is nu erg snel twaalf uur nu ze allen zo laat gekomen zijn.

En het is ook al 4 uur eer we ons te rusten begeven. Het was ontzettend gezellig. En dan komt de tijd weer van gaan. Eerst gaan Lize en Jits met de kinderen weg, en dan Kees en Krijnie met Corina en later Nel met Sander. Hanna is met Krijnie mee en Marian blijft nu bij ons.

2 januari.1964

We lossen tot 6 uur en als we leeg zijn vaart Pa nog terug te Amsterdam, want hij is bang voor het ijs en de mist. We moeten in IJmuiden laden voor Bingen, dat zal dan de laatste reis zijn voor ons met de 'Largo'.

We laden vrijdagmiddag nog en varen zaterdag naar Vreeswijk. Daar hebben we weer een drukke zondag. We blijven er maandag nog met het schip want we moeten nog naar het huis en voor een vestigingsvergunning naar de Gemeente van Dordrecht.

Als we 's avonds nog even onderbreken om bij Jos in Rotterdam te gaan kijken, blijkt het dat ze om 5 uur een dochter heeft gekregen. Alles is Goddank wonder goed. We hebben het er nog even afgenomen om bij haar te gaan kijken, ze ziet er patent uit, hoor! En zodoende waren we laat weer thuis en daar hoorden we dat Robert in het ziekenhuis was voor zijn longziekte, hij had het weer zo te kwaad dat de dokter het nodig vond dat hij opgenomen werd.

Lies was eerst heel erg in de war en Marian is er nog heen geweest. Zo is er wel altijd wat met de familie. We hopen dat hij spoedig weer opknapt en weer gauw thuis mag komen. Toen we gingen varen was het al weer mistig en hebben toch maar gevaren, woensdag waren we op de grens en nog

naar Emmerich gevaren.

We zijn de dag erop wat vroeger gaan varen als anders om toch nog wat in te halen. Het vriest weer aardig en dan zakt het water hard, we hebben geen tijd te verliezen.

We varen nog naar Bonn is de bedoeling, het is nogal niet donker. Als we nu geen mist meer krijgen en niet behoeven te lichten dan kunnen we zo God wil dinsdag te Bingen komen.

Maar eerst hebben we er gelukkig nog een zondag tussen. We houden zondag te Bonn maar liggen niet rustig, het water is zo laag dat de schepen die langs ons op varen ons iedere keer op de grond doen storten en even in de middag gaan we door ons anker en vliegen kop voor, Pa start gauw de motor en gaan we wat lager uit weer ten anker.

Maandag gaan we weer op pad en we komen woensdag 15 januari te Bingen. We hebben te St. Goar nog 45 ton gelost in een ander schip vanwege de diepgang. We komen donderdag leeg en varen nog af tot Salzig, we moeten leeg naar Rotterdam.

We hebben als troostprijs 1 vat wijn in het ruim voor Rotterdam. We zijn vrijdag afgevaren tot beneden de Roer, dus een mooi stuk gedaan. Als het morgen niet mistig is is kunnen we vroeg op de grens zijn.

We zijn al wat bezig geweest om in te pakken. Er is zoveel dat je niet weet wat je eerst of laatst zal doen. Ik wilde voor een lief ding dat alles alweer achter de rug was. Maar ja, die tijd moet je toch door.

En nu is het zo gaan vriezen, we hopen maar niet dat het winter wordt, maar de afgelopen nacht was het toch op sommige plaatsen -20 C dus dat is best de moeite waard.

20 Jan. komen we te Rotterdam, we hebben eerst nog een mooie zondag gehad te Lobith. Dinsdag lossen we het vat en dan zijn we uit de huur want het is iedere dag nog mistig en dan weet je niet of je op tijd bent om het schip 1 februari af te leveren. Maandags komt de nieuwe eigenaar Pomp bij ons liggen en die vaart met ons mee naar Dordt.

Maandag 28 Jan. Woensdag gaan we aan het overhuizen maar dat geeft nog een hele drukte. We voelen onze benen wel, hoor. De meesten slapen op de grond maar komen toch de nacht wel door want we zijn erg moe.

De volgende dag wordt weer een bar drukke dag en verzetten veel werk en slapen weer op de grond maar hebben toch ledikanten besteld, die komen vrijdag, het begint al lekker wat te lijken. Er zijn ook al fietsen gekocht. Teun zou er nog 1 krijgen voor zijn verjaardag en dat is nu ook klaar.

1 februari. We zijn vanmorgen bij Roel Bakels geweest om nog wat spullen op te halen en waren om 5 uur terug. Nog even langs Vreeswijk gegaan op de terug weg, daar was alles goed. Ook hebben we Oom Cornelis en Tante Jantien nog even gezien, ook die maakten het wel goed, alleen wat verkouden. Ze waren net aan de wandel.

1 maart Dordrecht. Het is nu zondagavond en erg stil. Er is veel veranderd, we wonen nu aan de wal in ons huis maar nu komt ook hier het onheil ons bestormen. Vrijdagmorgen moest ik mijn geliefde wegbrengen naar het ziekenhuis voor onderzoek en we hopen dat het alleen maar de suiker is maar helaas is daar nog meer; eiwitten en bezinking in zijn bloed. Het valt niet mee je daarmee te verenigen. We bidden en smeken om spoedig herstel en dat we spoedig weer bij elkaar mogen zijn. Bij God is alles mogelijk, ook dit leggen we voor Hem neer.

8 mrt. Zondag. Het is weer stil in huis geworden. Pa is nog steeds in het ziekenhuis maar God heeft alle dingen wel gemaakt. Wat de dokters vreesden is niet zo, Pa is kerngezond en zo God wil zal

hij deze week weer bij ons komen. Wat is alles heerlijk goed gekomen, God zij gedankt!

Vandaag hebben we weer een doorgangs huis gehad.

Gisterenmiddag kwamen Nel en Sander eerst, dan later Dinie en om half elf kwamen Marian en Jan nog. Vanmiddag kwamen meneer en mevrouw Roef op de thee en moest ik naar Pa toe dus wachten ze wel tot ik terug zou komen, intussen stonden Kees en Krijnie, Aart en Jos al in het ziekenhuis, dat was een verrassing, ze hadden hun kindertjes al thuis gebracht.

We gingen om de beurt naar Pa, die had vandaag niet te klagen met bezoek. Een uur is vlug voorbij en dan maar weer afscheid nemen, het is tot morgenavond dus een hele tijd. Alle kinderen zijn nu weer weg, het is negen uur. Nel en Sander hebben de boel nog wat opgeruimd, dus zit ik er weer netjes bij.

Oom Piet kwam ook nog even langs en Cor en Loes ook om naar Pa te vragen. We gaan straks maar vroeg te bed want morgen is het ook weer druk, tot later.

Deze week was het weer spannend of Pa eruit zou komen of niet. De ene dokter zegt nee en de andere ja. Deze week heeft ook de overdracht plaatsgevonden van de 'Largo'. Ik moet het nu alleen doen. Het was wel even spannend maar uiteraard niets bijzonders. Zo is het dan voorgoed voorbij.

Toen ik in de tram zat te Rotterdam en zo over de bruggen reed en bij ons schip was, was er toch wel enige beroering bij me, dat dit alles definitief voorbij was. Het zal wel goed zijn, maar dat wisselvallige leven had toch ook wel zijn bekoring. En nu is Pa zaterdag weer thuis gekomen, de nieren moeten ontzien worden en moet Pa nu ook zoutarm leven. Maar we zijn toch heel dankbaar dat we weer bij elkaar mogen zijn en God zal nu verder ook wel voor ons zorgen.

We zijn nog nooit iets tekort gekomen en stellen heel ons vertrouwen op Hem. We hebben in tegenstelling tot vorige zondag een hele stille dag gehad. Geen van de kinderen waren aanwezig. Piet en Lies zijn nog even geweest en juist weer met kerktijd, die snappen ook nog niets, daar zullen we het nog eens over hebben.

Nu is het avond en lezen nog wat en dan weer heerlijk samen slapen. Na twee weken werken krijgt Pa een infectie in zijn hand, het wordt heel erg en Pa werkt ook niet, hij heeft ook veel pijn te verwerken en dat valt niet mee, de suiker speelt ook weer parten. Het is een nare week, dan 's maandags wordt Pa zijn hand geopereerd, gelukkig is de pijn daarna houdbaarder.

Hij is nu al 14 dagen thuis en nog mag hij niet werken, de wond zal eerst dicht moeten zegt de dokter, dus zal er nog wel een week bij komen.

Zondag zijn we met ons gezin naar de Bilt geweest, Nanda werd gedoopt en het was een goede dag. Ik mocht haar in de kerk brengen en de dienst is ze bij me gebleven en was erg zoet. Het eczeem was ook mooi beter geworden.

Marian is daarna nog hier mee gereisd en vandaag weer naar de boot teruggegaan. Vandaag is dinsdag dus ze is nog een paar daagjes thuis gebleven. Nelly is nu ook bij ons thuis, dat is wel leuk, ze werkt hier ook hele en halve dagen en verdiend goed.

19 juni. Alles is nog hetzelfde; Pa werkt nog steeds met zin en Nel is ook thuis. Jan en Marian zijn zondag weer geweest en Teun is 3 weken thuis geweest, eerst voor een zweer aan zijn vinger en later moest hij blijven om getest te worden voor de Technische School. We hopen dat hij geplaatst kan worden, dan leert hij nog wat.

We wennen hier al aardig aan de wal, het is wel steeds hetzelfde ook ook dat went. Teun is juist vanmorgen weer vertrokken naar Aart toe, die lagen in Tiel voor de sluis en Teun moest naar Utrecht komen, hij is om 10.00 uur vertrokken, dus nu is het weer erg stil.

Hanna is met de klas mee een dag uit, ze treffen het niet zo goed met het weer, maar meestal valt het wel mee, zo'n dag. Jacolina is deze week heel erg op haar mondje gevallen, nu staat er 1 tandje van boven helemaal naar binnen, haar mondje was erg dik maar dat wordt nu alweer wat beter. Jac en Nel uit Brussel, die zijn weer verhuisd naar de kerk. Nel wilde het altijd wel, maar ja, er zit

nogal wat aan vast. Maar nu is het dan zover.

We hopen er in de vakantie eens heen te gaan en hopen dat zij ook eens bij ons komen. Nel en Jac zijn al spoedig bij ons gekomen en wij zouden er het laatste weekend heen gaan maar hun gaan nog 3 weken aan zee tot 31 aug. en dan is onze vakantie om.

30 aug. Het is zondag en een drukte van belang; Lize en Jits, Krijnie en Kees, Jos en Aart zijn alle gekomen, de vakantie is om. Dinsdag moeten Hanna en Christina naar school en Jacqueline naar de kleuterschool.

Deze zondag gaan Krijnie en Corina met ons mee naar de kerk, ze heeft het er altijd over en dus wagen we het er maar op. Ze is erg zoet geweest hoor, het is altijd al zo'n lief gehoorzaam kind. We verwachten eigenlijk niet anders als dat het goed zou gaan.

Foto: feestje van de bruiloft Jan en Dini

Pa is in de vakantie met de Solex gevallen en dat genas aardig snel, maar het schijnt dat de duim van zijn linkerhand uit de kom was, die is ernaast gegroeid. Woensdag is hij naar het ziekenhuis gegaan en hij zag er wel tegenop hoor. Vrijdag is Pa geopereerd, hij heeft ontzettend veel pijn, ik heb met hem te doen, die lieverd. Ik hoop en bid dat de pijn spoedig wat zal afnemen, hij is wel de pechvogel aan de wal, eerst in het ziekenhuis voor de suiker, toen bleek er nog een afwijking aan de nieren, toen kreeg hij een zwerende hand; hij werkte nog maar net. Daar is ook in gesneden en hij heeft daar veel pijn aan gehad.

En nu de tweede dag van de vakantie komt hij zo te vallen op zijn gezicht en zijn handen. Wat is alles toch erg en verdrietig.

En wat we al niet mee hebben gemaakt met Nelly, die almaar verkeerd wil, ze gaat a.s. vrijdag trouwen zonder ons. We hadden het zo graag anders gezien. Maar ze zal het eerst moeten ondervinden dat ze niet goed handelt.

Het is nu erg stil thuis; geen van de grote kinderen is thuis en ik voel me verdrietig en eenzaam. Vanmiddag gaan we weer naar Pa toe en hopen dat het wat beter gaat.

16 september. Het gaat gelukkig al wat beter met Pa, de pijn neemt wat af en we hebben het vooruitzicht dat hij 25 september thuis zal zijn, zo God wil.

Dan hoopt Jan te trouwen en daarom heeft de dokter beloofd dat hij er uit mag. O, wat verlang ik daar ontzettend naar.

Altijd maar weer moet ik weg van hem, wat is nu een half uur of een uur, dat je elkaar ziet. God geve toch dat hij onverwachts thuis zal komen.

De kleintjes zijn allen naar school, nu is het wel erg stil. Als Pa werkt is het vanzelfsprekend ook

stil overdag, maar je leeft toch heel anders. Jan en Marian zijn gisteravond hier geweest met het schip, ze zijn nu van het schip af, op een Kempener van de Bot, de 'Huan', we hopen dat hij het hier langer uithoudt.

Volgende week vrijdag trouwt onze Jan en dat zal hier thuis gebeuren, dat zal nog een hele drukte geven. Morgen is het 14 dagen dat Pa in het ziekenhuis is. De suiker is gelukkig goed en dat is al heel wat waard.

Foto: bruidegom Jan

22 sept. Morgen wordt het alweer drie weken dat Pa in het ziekenhuis is, al weer een hele tijd. Hij heeft veel moeten lijden, God geve dat er een betere tijd voor hem aanbreekt. We hopen dat hij donderdag thuis zal komen. We hebben nog een paar drukke dagen, want vrijdag trouwt Jan met Dinie en er moet nog veel gedaan worden.

Ja, het is heel wat later, namelijk **18 augustus 1968**.

Er is heel wat gebeurd.

14 juni zijn Jan en Marian getrouwd en ze zijn in de roomse kerk getrouwd en dat viel voor ons niet mee om daar mee in te stemmen. Maar ach, de tijd is voorbij dat een kind naar zijn ouders luistert en daar moeten we ons maar bij neerleggen.

In de tijd daarvoor zijn we naar Rotterdam verhuist en hebben een gelukkige tijd gehad als conciërge in het Buurthuis. We waren weer altijd bij elkaar en hadden het goed, bijna twee jaar en zo ineens breekt het af; *voorgoed*.

Marian en Jan trouwden op 14 juni 1968 en alles was goed verlopen, het was heet die dag dus na de maaltijd waar Pa nog heerlijk met ons dankte, gingen we buiten een luchtje scheppen, het was erg warm in de zaal, de receptie begon om 8 uur dus moesten we er weer bij zijn.

Samen gingen we de trap weer op en later op de avond werd de polonaise gelopen en daar hebben ze Pa nog bijgehaald hoewel dat niets voor hem is en toen gebeurde het vreselijke wat me geheel brak. Pa, mijn enige liefste man viel en was gelijk weg.

Zomaar het tijdelijke voor het eeuwige verwisseld, zonder ook maar één woord te zeggen. We waren allen verschrikkelijk verslagen. Het was ook ontzettend, zo onder de feestvreugde de dood te moeten aanzien, het was omstreeks 9.30 's avonds.

Foto: bruiloft van Marian en Jan

Het heeft even geduurd – de spanning- wat de dokter voor uitslag zou geven. Wat we eigenlijk al wisten, maar toch heb je nog hoop omdat je het niet wilt geloven.

We hebben hem nog op de gang gebracht, daar was het wat frisser maar het mocht niet baten. God nam hem weg zó uit het volle leven, we dachten dat we nog zoveel samen moesten doen maar zijn werk was blijkbaar af, wat ik nog niet begrijpen kan.

Maar kunnen we Gods doen ooit wel begrijpen? Verslagen gingen we naar ons huis waar we 's morgens zo blij uitgegaan waren. Niet te geloven, zo'n vreselijk iets. De verslagenheid was enorm groot, mijn liefste had veel vrienden en gaf zich ongedwongen, dat bleek heel duidelijk toen we hem naar zijn laatste rustplaats moesten brengen; zoveel belangstellenden.

De zaal in het Buurthuis waar de rouwdienst werd gehouden pilde uit en op de begraafplaats waren nog veel meer mensen.

Ja, we zijn een lieve man en vader en opa verloren, wat niet gemakkelijk is. Zo sta ik alleen in de opvoeding van 4 kinderen en geen goede raadsman meer.

Want dat was Pa, hij kon zo rustig de goede lijnen aangeven, ik ben zelf niet zo rustig en zal heel wat wijsheid moeten ontvangen van onze Vader om dit tot een goed einde te brengen. Juist nu is het zo moeilijk kinderen groot te brengen.

En Nelly, die toen getrouwd was, is van haar man weg, ze is nog niet gescheiden maar leeft alweer met een andere vriend, wat we niet zo goed vonden en daar is dan weer de grootste zorg voor. Ik kan niet genoeg bidden om kracht en wijsheid om dit weer het hoofd te bieden.

Teuny is nu 18 jaar en leert nu nog, Hannie is klaar op de huishoudschool en helpt me hier in huis! Teuny moet me ook nog wat helpen in het Buurthuis. Ik mag Pa zijn werk daar doen, het is wel aardig bezet maar wil het toch proberen.

De twee kleintjes gaan naar de school hier vlak naast, Christina zit in de 5e klas en Jacoline in de 3e. Aart en Jos wonen in ons huis in Dordrecht, die hebben de 17e augustus er een zoon, Huibert, bijgekregen en zo gaat alles zijn gang en neemt alles weer zijn loopbaan en kringloop.

Corina is in Dorcht in de Schipperschool, dus ook weer een stap vooruit. Mevrouw Roep had kanker aan de borst en is daar aan geholpen. Allen tekenen dat we het weten moeten hoe vergankelijk een mens is.

Vandaag heb ik veel verdriet gehad om mijn liefste, ik mis hem toch zó ontzettend en verlang zó naar hem, hij was oneindig lief voor mij. God heeft hem het afscheid gespaard, maar voor mij en de kinderen was het ontzettend wreed zó voor de feiten te worden gesteld. God helpe ons morgen en geve me de kracht om voort te gaan en wijsheid, veel wijsheid om mijn gezin te kunnen besturen.

1969. Het is alweer wat later, 23 april. Het valt alles nog niet mee, ik heb nog heel veel verdriet dat ik alleen ben. Het kan me soms weer bestormen, altijd, altijd alleen, overal alleen heen en weer terug, geen aanspraak, niemand waarmee je eens echt kunt praten; de kinders thuis zijn nog zo jong, de getrouwden gaan op in hun eigen gezin met hun liefde en moeilijkheden. Het is er altijd weer; die schrijnende pijn van het alleen zijn.

Ik heb ook wel het gevoel dat ik best gemist kan worden. Ook thuis hier gaat alles volgens de regel, thuis ben ik niet veel. Ik geloof, als ik er niet meer was dat alles gewoon doorging. Hanny doet goed haar best, maar er is meer waar een mens behoefte aan heeft. Mijn aanspraak en kameraad ben ik kwijt en ik wil daar niet met de kinderen over spreken.

Ik geloof dat hun dat gemis niet zo hebben. Maar als vrouw heb je het nog zo vaak nodig dat je man je de hand boven het hoofd houdt, en je wat omhoog duwt voor de kinderen die zo vaak alles van je vragen en zo weinig geven.

Op de avond voor ik slapen ga heb ik vaak heel veel verdriet, ik spreek met mijn liefste maar krijg geen antwoord. Ik kus hem honderdmaal maar ik wordt niet meer gekust, *nooit* meer, mijn hart doet pijn van verlangen en verdriet. God helpe me hier weer door, U heeft mij het liefste ontnomen, wilt U me ook dan nu verder helpen.. Geef veel wijsheid om Jezus' wil, amen.

Morgen is het Moederdag. Vorig jaar was mijn liefste er nog, een onbegrijpelijk iets, het is een mysterie, vind ik. O, het ging ook allemaal zó vlug. O lieveling, was je nog maar bij me om me lief te hebben en lieve woordjes te zeggen en om elkaar te waarderen. Een paar liefdevolle armen om me heen te voelen, de kussen die ik zo heel erg mis. O, wat hield je toch ontzettend veel van mij en ik van jou, jou liefde mis ik heel erg en zal altijd blijven verlangen naar jou, mijn schat. Morgen, op de dag van het heel erge, gaan we weg met vakantie, God geve dat het goed is in Zijn ogen en we goed weer zullen hebben. Ik voel me leeg en nutteloos zo zonder jou. Het is verschrikkelijk jou te moeten missen. God helpe me en geve me de kracht om verder te gaan, dag

liefste, je vrouw.

Het is nu alweer 15 okt. 1970. Voor ik het laatst eindigde was het uitzichtloos. Er was veel verdriet en heimwee. Nu is het al weer 2 jaar en 4 maanden geleden, God heeft me al die tijd er door geholpen, hoe zwaar het soms ook was.

Er is wat anders in de plaats gekomen voor die erge heimwee die ik naar mijn liefste had. God heeft een ander op mijn weg geplaatst, die ook weer van mij houden kan en naarmate de kennismaking vordert, kan ik het ook prettig vinden dat we elkaar mochten ontmoeten, het bevredigt dat er weer iets is waar je naar toe kunt leven en waar je weer mee kunt praten.

Hoewel het nog erg wennen moet, want je bent gewent beslissingen alléén te nemen en nu moet je toch weer rekening houden van de ander. Toch ben ik blij dat dit er gekomen is, dat er weer in de toekomst is die voor me zorgen wil. God geve dat het alles goed is. Als ik zo de loop der dingen na ga dan kan ik het niet anders zien; dan dat het Gods bedoeling was dat dit zo gekomen is.

Er zijn nog wat moeilijkheden maar ook dat leggen we in Gods handen. Het is zo heerlijk dat ik met hem ook over mijn liefste praten kan. Het is een goede bekende, ook dat is juist fijn. Zo geeft God me weer levensvreugde en een man die weer van me houdt.

Met de kinderen gaat het goed naar den vleze, jammer dat ik hen niet vrijwillig mee krijg naar de samenkomst, dat doet me veel verdriet. Ik vind het zo jammer dat ze zoveel vreugde moeten missen. Want wat is het niet heerlijk om te midden van al je zorgen en verdriet toch te weten, dat we een Machtige Hemelse Vader hebben die voor ons zorgt?

Hannie is nu het nest uitgevlogen en woont in De Bilt. Teun maakt na 3 maanden twijfelen toch zijn praktijk jaar af, dat is ook een hele zorg minder. Christina gaat naar Havo en Jacolina zit in de 5e klas van de lagere school en zo gaat de tijd maar door. Het Buurthuis heeft ook al heel wat veranderingen ondergaan. Het wordt nu wel erg druk, hoor! Maar ik hoop toch het nog even vol te kunnen houden, want als alles goed gaat zal er volgende jaar wel verandering in komen. Hopelijk gaan we dan deze stad verlaten.

11-11-70 Nu is het dan zover dat we weten dat we per 1 februari naar Dordt verhuizen, ik ben zo ontzettend blij dat daar nu een eind aan komt, het is nog wel 2,5 maand en dat is nog een hele tijd. Maar als God me nu ook nog de kracht en gezondheid geeft mijn werk hier zover af te maken. En zo is er weer veel om te danken. Zondag zijn we naar Maasbracht geweest, ook daar is alles goed. Jan en Marian zijn ook nog een dagje thuis geweest. Jan had graag het werk overgenomen, nu moeten we het uitsluitsel nog afwachten. Ik zie erg op tegen het verhuizen op, maar ja, daar kun je niet onder uit. Nu ga ik slapen, morgen weer een drukke dag.

1971.

Het is nu alweer de 14e juni en dus de verhuizing al lang achter de rug. Marian heeft me nog een week geholpen, dat was fijn haar een poosje om me heen te hebben en die Willem Teun is ook zo'n schat. Het viel niet mee om weg te gaan uit het huis waar we samen begonnen waren en nu moest ik alleen met de kinderen weggaan.

Het viel alles verkeerd, Meindert moest vroeg werken, Jos was ziek, Aart moest voor zaken naar Rotterdam en zo stond ik dan alleen met Teuny. En toen we hier kwamen was Piet Serné er, dus heeft hij fijn geholpen en 's middags Aart weer en de volgende dag Krijnie, wat was dat fijn.

Die week zou ik nog niet werken maar zou eerst alles thuis regelen.

Maar wat viel dat werken tegen, het ging gewoon niet, een huis erbij om schoon te houden en ben na 3 maanden weer gestopt. Meindert geeft me wat geld erbij en zo gaat het ook.

Meindert de Groot is de man die onverwachts in mijn leven kwam. We kunnen het samen goed hebben, alleen de kinderen geven nog wel eens verschil van mening. We moeten niet vergeten dat de kinderen zelfstandig zijn opgegroeid in Rotterdam, daar ik daar weinig tijd voor ze had.

Zij en ik moeten ons geheel omschakelen in dit gewone leven. Maar het gaat al veel beter, dus zal het wel goed komen. Meindert heeft zelf een woonark en die ligt te Harderwijk. We zijn er al eens een paar keer geweest en het viel niet mee te beslissen wat we daar zouden.

Maar voor alles is het beter dat we voorlopig op de ark gaan wonen, dan kunnen we verder wel zien hoe of het loopt. We trouwen ook voorlopig nog niet, er is eerst nog het één en ander te regelen.

Het is een gezellige ark, de slaapkamer hebben we zaterdag uitgebroken en van twee één gemaakt, nu het afwerken nog, maar dat komt pas als we er met vakantie heengaan, dat is over twee weken, dan is er aan dat getrek eens weer een eind.

Eind volgende week gaan we naar Rotterdam bij Ben en Nel, die willen dat zo graag dus dat doen we dan. Aart met Jos en kinderen komen ook naar Harderwijk met vakantie.

14 juni. En nu is het dan de dag 3 jaar geleden, de laatste dag dat ik mijn lieve man bij me had, ik hou nog steeds heel veel van hem, maar helaas komt dat nooit meer terug, daarom is het maar goed dat er nu weer een lieve man is die veel van mij houdt, die voor me zorgen wil en doet, het is gewoon prettig om bij hem te zijn, het is een fijne man.

Maar toch komt het voor dat Teun vooraan staat en ik onbereikbaar ben voor deze man, ik voel dat zelf dan heel goed, maar Meindert voelt dat ook aan, en ik kan hem dat niet goed verklaren. Maar we hebben het die 32 jaren ook zo fijn gehad samen en als dat zo wreed afbreekt is dat verschrikkelijk. Maar het leven gaat verder en alléén kan ik het niet aan.

Foto: Nichtjes en neefjes op de bruiloft van Mam en Meindert; van links naar rechts: Christa, Nanda, Carla, Sonja, Jacqueline, Corina, Huibert, (een kleinkind van Meindert?) en Robert

Teun gaat zijn eigen leven leiden en huist met een vrouw. Hanny gaat haar eigen gang en woont samen met Karel op kamers en zo gaat het maar, ik ben het er lang niet mee eens maar je staat er machteloos tegenover.

Krijnie en Kees en dochter Corina maken een grote trip, zij zijn al 1,5 maand weg, al fietsend op

weg naar Marokko. Ik mis ze wel erg hoor, want ik hou nu eenmaal heel veel van al mijn kinderen, aangetrouwd of niet, maakt geen verschil. God geve de jongelui Jan en Marian boven het verdriet uit toch weer de blijdschap, dat ze samen getrouwd zijn; wil ook deze dag met hen zijn, O Vader!

Als je met een schipper trouwt wordt je de vrouw van een schipper; schippersvrouw worden, is een ander verhaal.

Levensverhaal van mam

Door haarzelf geschreven; geboortes van de kinderen, periode fam. Voorbraak, schip kwijt, groter schip, periode Zuilichem.

“De wederwaardigheden van een gewoon gezin, of toch niet? Tenminste, zo heb ik het niet ervaren.”

Inhoud

Hoe het verhaal begon.....	
De Azolla, inwonend; Lize.....	
Tweede nieuwe begin.....	
Eerste reis.....	
Register van plaatsnamen.....	

Hoe het verhaal begon

De één was 17 jaar en de ander goed 15 jaar toen ze kennis maakten wat uitliep op vele gelukkige jaren.

Het was in het begin van het jaar 1928.

Teun voer bij zijn broer op een Coaster (MARKAB) en daarom zagen we elkaar niet zoveel maar schreven des te meer.

De verkering heeft 8,5 jaar geduurd en op 13-08-1937 stapten we in ons huwelijksbootje, waar we nooit geen spijt van hebben gehad.

De Azolla, inwonend; Lize

Het was héérlijk om altijd bij elkaar te zijn. En nu waren we op de Azolla bij de ouders van Teun aan boord.

De ouders van Teun zouden in januari 1938 aan de wal gaan te Dordrecht.

Inmiddels was Lize al geboren op 28 november 1937, we waren er dus vlug bij.

Lize werd wat verwend door Opa en Oma maar dat kwam later wel weer goed.

We waren erg blij met onze dochter, ze is te Dorcht geboren in het huis van Tante Jaantje.

Pa was er juist bij want na een lange reis naar Hannover was hij juist 's avonds bij Tante Jaantje aangekomen.

Dat was erg fijn, Lize is een zondagskind.

Foto Mama met Lize 1937

Tweede nieuwe begin

Toen Opa en Oma van boord waren gegaan in Dordt is Kasper, mijn broer, bij ons aan boord gekomen en dat was best gezellig en ik wist nog niet veel van het varen.

Het is een heel ander leven dan thuis bij Vader en Moeder.

Ik had 2 broers maar geen zus, het was fijn een broer bij je te hebben.

Het varen vond ik geweldig, alléén in de winter vond ik het niet zo leuk, maar ja, ook die tijd gaat weer voorbij.

Maar op een schip ben je altijd bij elkaar, we waren erg gelukkig.

Eerste reis

Onze eerste reis was palen laden in Zwijndrecht voor Enkhuizen, de eerste zeereis, alles verliep goed. Toen hebben we in Enkhuizen betonning stenen geladen voor Willemstad, dat waren de eerste reizen en zijn er nog véle, véle reizen gevolgd.

Die beton stenen waren voor de verlichting op zee of Zeeland of waar dan ook. Deze grote ronde platte stenen werden verankerd en daar dan weer de lichtboei aan vastgemaakt, dat ze op hun plaats bleven liggen, want dat is belangrijk voor de scheepvaart om de weg te zoeken in het donker.

12 september 1939 kwam er een tweede dochter, Krijntje Josina, geboren in Vreeswijk (ze kon overall slapen, zie foto).

Foto: Mam met Nelleke

Maar toen was het al niet zo'n leuke tijd, ja, een beetje angstig zelfs; het kon wel oorlog worden. Kasper werd opgeroepen voor dienst en met hem nog heel veel. Nee, het was een nare tijd. Op 22-11-40 werd er weer een dochtertje geboren, Nelleke en toen zagen we al wat van de oorlog, hoor!

Foto: Nelleke

We lagen dicht bij Rotterdam en dat hebben de Duitsers toen gebombardeerd, we zagen het vlakbij gebeuren.

We lagen in Kinderdijk aan de machinefabriek.

Wij waren niet op een oorlog voorbereid en toch zeker niet op zoveel geweld.

Wij Nederlanders dachten ook nu, het gaat wel aan onze deur voorbij, maar we hebben veel geleden in de 5 jaar van de bezetting.

We raakten ons schip kwijt, die werd in beslag genomen door de Duitsers omdat het een zeescheepje was, dat werd oorlogsbuit genoemd, dat was in 1942.

We zijn toen aan de wal gegaan in Vreeswijk, mijn ouders hadden een groot huis op de Handelskade, boven een winkelier, maar leuk was het niet.

Foto: mam met Jan, Cornewalstraat 1943, Vreeswijk-

Op 16 Februari, op Pa's verjaardag kwam dan onze eerste zoon 1943, Jan Teunis, daar waren we erg blij mee al was het een benauwde tijd.

We kregen een klein scheepje aangeboden door Roel Bakels (een vriend van ons) om te varen en gelijk wat eten te verzamelen want dat was er in Vreeswijk ook niet veel.

En zo gingen we met ons gezinnetje weer scheeps, alleen het nodige mee, want veel ruimte was er niet.

Maar dat heeft niet zo lang geduurd, want het scheepje stond te koop en het werd verkocht en dus waren we weer in Vreeswijk.

Toen kwam Roel weer met een anders schip, dat was een kempenaar en daar was wat meer ruimte op.

Foto: Papa met Jan, allebei een pijp

Eerst heeft Teun nog wat gevaren met de vrouwen van Bakels, totdat die een huis hadden in Delft

en toen zijn we daar op gaan varen, nu kon alles weer mee.

Op 1 April 1944 kregen we er in Maasbracht weer een dochter bij.

Een heel lief klein kindje Josina, het was geen April grap, alles was goed.

We waren met grind geladen voor Hilversum, dat was een leuk reisje.

We hebben wel vaak in angst gezeten voor beschieten en ook voor het invorderen want je kon de Duitsers nooit vertrouwen, ze hadden altijd wel wat bijzonders om het je lastig te maken.

Onze laatste reis in de oorlog was naar Roosendaal, steenslag laden voor de weermacht voor een vliegveld in die buurt.

We moesten door Zeeland varen en dan kon het gebeuren dat er vliegtuigen op je afkwamen.

En dat gebeurde ook inderdaad maar omdat je in die tijd zo weinig olie kreeg, zeilden we als het kon en dan zagen we dat ze wel andere schepen aanvielen, zo werden we gespaard.

Toen we bij de haven van de Steenbergsvliet aan kwamen was het water nog te laag om de sluis in te varen en moesten we buiten wachten, wat ook eng was, en ja hoor, weer de Duitsers aan het schieten maar toen waren we al weer in de sluis en zo werden we ook nu weer gespaard.

Toen we in Roosendaal aankwamen kon je het toen al merken dat het niet goed ging met de Duitsers.

We losten onze lading maar niet, soms een gedeelte, maar je voelde dat er iets ging gebeuren.

De ontmoeting met Juliaantje Voorbraak.

Op een dag was ik weer de luiers aan het ophangen buiten toen er een meisje met een fiets langskwam en die vroeg of we op haar fiets wilden passen en dan ging ze te voet verder naar Roosendaal.

We lagen aan de rand van Roosendaal, dus vond ik het wel goed.

Maar er was iets bijzonders aan haar; ze was doof en dat viel me direct op omdat mijn ouders hetzelfde hadden, we hadden meteen goed contact en babbelden wat.

Toen zei ze; 'vlug boodschappen doen en dan verder babbelen', mijn man Teun had toen intussen haar band geplakt en haar naar de overkant gevaren, naar Roosendaal.

Later hebben we kennis gemaakt met haar ouders, er waren daar nog 2 zonen en een dochter, ook doof.

Dat is een opgave voor die ouders, maar we hadden veel vertrouwen in elkaar.

De moeder zei meteen; 'als jullie willen, kunnen jullie altijd hier komen'.

Op 12 september, de dolle dinsdag zijn we dan toch beschoten en wel door de Tommies.

Er waren wat gaten in het schip en ik raakte lichtgewond: (scherf van granaat) in mijn gezicht.

Bij elke beschieting gingen de kinderen met mij mee naar beneden, we dachten dat dat veiliger was dan gewoon in de woning te blijven.

Toen ze ons beschoten was onze oudste, Lize, net terug van de wc toen daar een voltreffer in kwam.

Het was juist etenstijd en er bleef geen pan heel in de keuken, een ravage, hoor, maar we waren er allemaal nog en dat was bijzonder.

Na deze beschieting zijn we dan op de boerderij op de Kappelberg van de ouders van Juliaantje opgevangen.

Dat was ook nog een bange reis, het was 3 km vanaf Roosendaal en een dijk, dus erg open terrein.

De één in de wagen, een ander erop en de andere drie liepen ernaast, mijn man en de knecht trokken de roeiboot, het ging goed toen we nog aan één kant huizen hadden en toen we dan aan de kale dijk toekwamen, hebben we bij het laatste huis heel lang gewacht, geluisterd en ook wel gebeden, want je was toen toch wel erg bang.

En ja, toen toch maar begonnen en juist op de helft kwam daar een jager aan, recht op ons af, maar die hebben denk ik gezien wat het was; kinderen en een wagen en we hebben wel gezocht toen de jager overvloog.

Verder ging het goed en op de boerderij zijn we met open armen ontvangen.

'S avonds hebben ze het schip ook wat dichterbij gebracht zodat we wat spullen konden ophalen om te gebruiken in onze plaats, en dat was een gewezen wachtkamer, halte van de tram, een

vreemde plaats maar we waren er erg dankbaar voor.

We sliepen aan één kant en we hadden een grote tafel en stoelen om aan te eten.

En dat was de goede zorg van onze Hemelse Vader, want we hebben met ons zevenen aan géén ding gebrek gehad.

Overvloed van alles daar op de boerderij, daar bakten ze brood, ze hadden kippen, er waren groenten en aardappelen in overvloed, er werd geslacht, er was van alles.

Het waren hele goede en beste lieve mensen.

We hebben dit altijd gevoeld als Gods beleid om ons hier bij deze mensen te brengen.

Dat meisje, Juliaantje, wat bij ons kwam met de leuke band is nog steeds een fijne vriendin met haar man.

Op 12 Oktober 1944 waren we daar al bevrijd en we hebben geen hongervinter meegemaakt, maar toch hebben we nog verdriet meegemaakt en veel angst gehad.

Foto: de eerste 3 meisjes (van links naar recht) Krijnie, Nelleke, Lize

Voor de Duitsers opstapten gooiden ze handgranaten in kelders en in boerderijen, dus werd er steeds wacht gelopen en dat kon ook wel want we waren met 20 mensen daar.

We hadden daar ook een schuilkelder gemaakt, daar konden we dan als het nodig was zijn.

Voor de kinderen had mijn man hangmatten gemaakt, zodat die hun rust konden hebben, ook voor hun middag dutje. Soms, als het erg onrustig was, aten we ook in de schuilkelder.

Een groot verdriet; ons Nelleke is op 23 Maart 1945 verdronken, dat was een harde klap.

Iedereen goed de oorlog door, ook onze knecht Cor van Westen en nu toch weer een wond geslagen.

Het viel niet mee om het te verwerken, gelukkig waren we nog samen en kun je elkaar troosten.

Toch was het moeilijk; één mistte!

Gods wegen zijn niet te begrijpen en je vindt dat het later ook niet meer nodig is.

Het was een gave van God, we mochten het hebben van de Heer en als hij het terug wil hebben, moeten we het weer afstaan.

En als ik, zoals nu, helemaal achter in het verhaal sta en al oud ben en zoveel meegemaakt heb met de kinderen, wat al niet een verdriet, wat is er dan het beste, wij wéten niet wat het beste is.

En we weten ook niet wat er nog komt, en zo wij geloven, ligt heel ons leven in Zijn Hand.

Pa gaat voor vannacht waken op het station tegen het stelen van voedsel, want we kunnen nog niet varen, de bruggen zijn stuk.

Op 5 mei 1945 is ook het verdere deel van Nederland vrij, maar kunnen nog geen kant op. Er wordt veel voedsel uit Roosendaal, wat afgeslagen was, vervoerd naar de honger gebieden. Er zijn veel slachtoffers gevallen maar nu zijn we weer vrij. Je bent ook benieuwd hoe de familie het maakt na al die ellende. Eindelijk kon je dan een kaart sturen, maar *hoe* moet je zoiets schrijven, als je een *kind* kwijt bent. We hebben toen maar haar naam niet erbij gezet, om hun voor te bereiden op wat er was gebeurd. Later kwam Gerrit Serné, een zwager, op de fiets uit Dordrecht en dat was het eerste levensteken van de familie, hij was erg mager, ja, want ze hadden allen veel honger geleden, ook mijn ouders, maar later wisten we dat ze er allemaal nog waren. Najaar 1945, toen de bruggen weer gemaakt waren, laden we suiker voor Doesburg, precies op hoogte zodat we onder de bruggen door konden. En dus varen wij ook weer op vrij water. Het was een heel afscheid in Roosendaal, we waren er ook een hele tijd geweest, ook voor de familie Voorbraak. Maar er is toch nog wat van overgebleven, de oudjes zijn er niet meer maar de familie zie ik nog wel eens. Onze knecht en zijn broer zijn vrijwillig naar Engeland gegaan om te helpen met deze gruwelijke oorlog, die we hopelijk nooit meer mee te hoeven maken. Mijn broer Kasper is er ook nog goed afgekomen, die moest dienst doen op de Grebbergen en daar is flink gevochten, maar alles tevergeefs, want de Duitsers liepen zo binnen en liepen alles plat; nee, het was geen leuke tijd erg spannend en je was bang. De fam. Voorbraak zijn altijd onze beste vrienden gebleven en de jongste dochter Juliaantje woont nu hier dichtbij; zo gezellig!.

Foto: Piet en Juliaantje

Foto: Nel 2 april 1946

Op 2 april 1946 is te Vreeswijk weer een ander Nelleke geboren.

En toen we er mee naar moeder Voorbraak gingen zei ze; “Nu hebben we ons Nelleke weer terug”.

Jan was nog zo'n hummel van 2 jaar toen we op de boerderij waren en die had het best naar zijn zin, hij kon het best met de boer vinden, die had het altijd over 'ons Jantje'.

Ondanks de nare dingen van de oorlog hebben we een fijne tijd op de boerderij gehad.

We hadden ook last van de V.I. Maar het is altijd nog voor ons goed gegaan.

In eind 1946 kregen we de 'Azolla' weer terug, het was in de oorlog een konvooi schip geweest met afweer geschut erop en in het ruim plaats voor de manschappen en een keuken.

Daarna zijn we bijna een jaar bij de werf in Vreeswijk geweest bij Buitenweg.

We zijn met ons gezin toen weer bij mijn ouders ingetrokken in Vreeswijk, tot het schip klaar was.

Pa had zo zijn plannen hoe of het schip moest worden herbouwd en dus werd alles anders dan het voorheen was.

Toen er weer op verhuisd en in de vaart. We waren erg blij en dankbaar dat we op ons schip waren.

Direct na de bevrijding was er veel werk maar na een jaar toen we gingen varen was het er wel een beetje af, maar we waren weer bij elkaar en probeerden er weer tussen te komen.

Om toch wat te kunnen verdienen hebben we vakantie gangers aan boord gehad.

Foto: vakantie varen na de oorlog op de 'Azolla'

Op 2 juli 1947 is Johanna Maria geboren te Born (Limburg).

We hadden toen een kindermisje Janny Lievestro-Ijkelenstam (1932), een heel lief misje, zij is 2,5 jaar bij ons geweest. Marian is om 14.30 geboren, dus midden op de dag en nu kon Janny met de kinderen aan de wal wandelen en spelen, tot de auto van de dokter wegging. De kinderen waren allemaal blij met hun nieuwe zus.

Foto: Marian

Dan komen we in de papiervaart, dat is krantenpapier varen van Renkum of Velsen naar Antwerpen en/of Brussel, dat is wel de mooiste tijd geweest, 12 jaar lang.
Papa had het erg naar zijn zin, steeds door Zeeland varen in ruim water, dan voelt pa zich goed.
Op 16 Januari 1950 is Teunis geboren te Brussel, een zoon, daar zijn we best blij mee.

Foto: allemaal een bruidjespop

Foto: baby Hanna

Op 14 November 1952 was er weer een dochter met lieve bruine ogen; Hanna, we lagen in Amsterdam.

Foto: Hanna

Foto: Christina

En 6 jaar later kwam er nog een meisje met bruine kijkers; toen is Christina geboren op 26 februari 1958, ook in Amsterdam.

Foto: ons gezin nog zonder de 2 jongsten

Toen hebben we uitgekeken naar een wat groter schip; ons gezin bleef maar groeien dus werd het noodzaak wat meer ruimte te hebben; dit schip heeft dan ook 'Largo' en dat betekent, groter.

Foto: Largo

We hebben er wel veel pech mee gehad, om te beginnen hebben we in Zuilichem de verkeerde werf gekozen, dat heeft 1 jaar geduurd daar en dat was een strop dat maar moeilijk te verteren was. Poepchristelijke mensen en dan zo bedrogen uitkomen.

Maar enfin, als je dan weer in de vaart bent gaat het wel weer, maar ook in de jaren daarna veel pech gehad.

Ons vertrouwen in God is onze steun geweest, ál die jaren.

Met veel zorgen die we toch wel hadden, zijn we toch heel gelukkig geweest, met elkaar en de kinderen.

Toen werd 2,5 jaar later onze jongste dochter geboren op 25 juli 1960 net 5 voor 12, in het

Diaconessen Ziekenhuis te Arnhem.

Zij was de hekkensluis, Jacomina, Engelina Gerdina, want ik was inmiddels al 46 jaar geworden.

Foto: mam met Jacolina

Het gaat nu eenmaal niet alles vanzelf maar ik vond het mooi, zo'n gezin.

Met vallen en opstaan worden ze groot.

Mijn man had al vanaf zijn 37ste jaar suiker en de laatste tijd ging het niet zo goed en dat was de oorzaak dat we het schip moesten verkopen, een huis kopen en proberen wat werk te vinden, dus waren we nu wal bewoners.

Het viel voor ons beiden niet mee, we hadden wel een mooi groot huis, maar als je suikerziekte hebt kom je niet aan het werk, van alles gedaan en geprobeerd en op het laatst was er een advertentie in het Kerkblad, voor een conciërge in het Welkom Centrum in Rotterdam, daar hebben we op geschreven.

Dat is gelukt en toen zijn we verhuisd naar Rotterdam, het huis in Dordt hebben Jos en Aart gekocht van ons.

Het werk in Rotterdam vonden we allebei fijn, we deden het werk samen.

Het werd van Welkom Centrum veranderd in een Buurthuis, toen kwam er wel wat meer werk voor ons maar dat vonden we niet erg en hadden plezier in ons werk.

Toen we het werk 2 jaar samen hadden gedaan ging Marian trouwen, het was een mooie dag maar toen het feest echt begon werd mijn man niet goed en een hartinfarct maakte een eind aan zijn leven, o wat was dat verschrikkelijk, op zo'n dag wat zo blij begon en met zo'n verdriet moest eindigen, het was niet te geloven dat er zomaar een eind aan kan komen.

EINDWOORD

Mama had ons haar schrijverij nagelaten, dit omvatte nog veel meer dan Het Journaal van de Largo en haar Levensverhaal, wat een heel bijzonder verhaal bleek te zijn.

Dit blijkt ook wel uit het boek 'Een Vrouw van Staal', geschreven door Corine Nijenhuis (2006) en zij gebruikt dan ook nog de hele Scheepvaart Geschiedenis van 100 jaar daarnaast en dan begint ons verhaal helemaal te leven!

Mam had zoveel geschreven in haar leven, in haar pubertijd heeft ze een eindeloze correspondentie met haar liefde Teun de Leeuw van Weenen gevoerd, maar die stapel brieven zijn met haar het graf in gegaan.

Ook alle vakanties en in haar latere leven de tijd dat ze bij Meindert was. Behalve de tijd dat ze op de Azolla was in haar nieuwe leven, daar had ze waarschijnlijk geen tijd voor.

Jacqueline heeft ook veel werk gedaan om al die verhalen uit te typen.

Ik heb de schrijftrant van mijn moeder er in gelaten, dit betekent ook verbasteringen van namen en plaatsen, dat maakt het authentieker.

Zo bijzonder dat wij denken dat diegenen na onze generatie, dit ook waardevol kunnen vinden.

En dit alles zou niet mogelijk geweest zijn door de kennis, herinneringen en verhalen van Nel, Marian en Jacqueline, ook neef Piet van Oom Henk, broer van onze vader Teun, heeft een bijdrage geleverd met adviezen over het schrijven op zich en ook veel herinneringen en verhalen en foto's.

En hoe leuk was het om samen als zussen, foto's te zoeken bij gebeurtenissen en die gebeurtenissen weer te beleven..

Zodoende is dit een project van ons allen geworden, veel plezier!

Register van plaatsnamen

Enkhuizen, Hilversum, Kinderdijk, Vreeswijk, Zwijndrecht, Dordrecht, Rotterdam, Harderwijk, Utrecht, Maarssen, Born, Maastricht, Brussel, Amsterdam, Arnhem

Papa 16 Februari 1913 op zee, aangegeven in Enkhuizen † 14 juni 1968

Mama 10 Augustus 1914 te Vreeswijk † 18 mei 2004

Lize 28 November 1937 Dordrecht † 9 juni 2015

Krijnie 12 September 1939 te Vreeswijk

Nelleke 22 november 1940 † 23 maart 1945

Jan 16 Februari 1943 te Vreeswijk † 20 februari 2018

Jos 1 April 1944 Maastricht † 21 juni 2014

Nel 2 April 1946 te Vreeswijk

Marian 2 juli 1947 Born

Teun 16 Januari 1950 te Brussel

Hanna 14 November 1952 te Amsterdam † 30 december 2014

Christa 26 Februari 1958 te Amsterdam

Jacqueline 25 Juli 1960 te Arnhem